

ERIKOISSELVITYS
TIKKURILAN ALUEESTA

*HELSINGIN MAALAISKUNTAAN KUULUVAT TIKKURILA,
FASTBÖLE, HAXBÖLE, HANABÖLE, REKOLA
JA OSA KORSOA.*

YRJÖ HARVIA

Valtioneuvoston määräämä selvitysmies.

Helsinki 1936. Työväen kirjapaino.

1. ASEMA JA MAASTO.

Tikkurilan liitosalueeksi kutsuttu alue Helsingin maalaiskunnan pohjoisosassa käsittää Tikkurilan, Fastbölen, Haxbölen (Hakkilan) ja Hanabölen (Hanalan) kylät, saman kunnan kirkonkylään kuuluvan kahteen osaan jakaantuneen Rekolan lahjoitusmaan sekä kunnan pohjoisimmassa kärjessä Korson pysäkin läheisyydessä ja sanotun lahjoitusmaan osien välissä eräitä kirkonkylässä olevaan Backaksen verotaloon N:o 2 kuuluvia tiloja.

Alueen eteläraja kulkee pitkin Malmi—Tapanilan liitosalueeseen kuuluvia Suutarinkylän ja Tapaninkylän rajoja, itäisenä naapurikylänä ovat saman kunnan Håkansbölen ja Sottungsbyn kylät ja läntisenä naapurina kirkonkylä. Pohjoisessa tulee alue kolmen kunnan naapuriksi, nimittäin Tuusulan kunnan, josta Ruotsinkylä eli Klemetskogin kylä sekä Hyrylän kylä ovat naapurikyliä, Keravan kauppalan ja Sipoon maalaiskunnan, josta Myrasin kylä on naapurikylä. (Kts. liitteenä olevaa karttaa.)

Alueen eri kylien pinta-ala on seuraava:

Tikkurilan kylä	1,527 ha
Fastbölen kylä	559 »
Haxbölen kylä	137 »
Hanabölen kylä	1,237 »
Rekolan lahjoitusmaa.....	420 »
Kirkonkylän Backaksen verotaloon kuuluvat maat	113 »

Yhteensä 3,993 ha

Tämän siis 3,993 ha:n laajuisen alueen suurin pituus pohjoisesta etelään on noin 9 km. ja suurin leveys idästä länteen noin 7.5 km. Alueen pohjoisin kärki on kaupungin keskuksesta rautatieasemalta linnuntietä 22 km:n ja eteläinen raja 13 km:n päässä.

Mainituista kylistä Tikkurilan kylä käsittää alueen koko länsiosan Tuusulan rajalta pohjoisessa Suutarinkylän rajaan etelässä. Kylän läntinen ja eteläinen raja on ehjä, mutta itäinen raja mutkailee suuresti. Kahdessa kohtaa kylän alue tulee emäradan itäpuolelle, nimittäin eteläisimmässä kärjessä Puistolan pysäkin luona ja Tikkurilan aseman pohjoispuolella. Vielä hieman pohjoisempana pistää kieleke itään päin Rekolanpurolle jakaen Rekolan lahjoitusmaan kahteen osaan. Fastbölen kylä käsittää alueen kaakkoiskulman ja Hanabölen suuri kylä alueen koillisosan. Jälkimmäisen kylän länsiraja alkaa pohjoisessa kärjessä eri kuntien rajojen yhtymäkohdasta ja lähtee pian koko pituudellaan kulkemaan Rekolanpuroa pitkin. Pieni Haxbölen kylä sijaitsee Tikkurilan, Fastbölen ja Hanabölen kylien välissä alueen keskiosassa. Tässä osassa sijaitsee Tikkurilan, Haxbölen ja Hanabölen kylien välissä myös eteläinen osa Rekolan lahjoitusmaata. Täällä on myös eräitä kirkonkylän Backaksen tilasta eroitettuja tiloja. Rekolan lahjoitusmaan pohjoinen osa sijaitsee alueen pohjoisosassa Tikkurilan ja Hanabölen kylien välissä. Alueen pohjoisessa kärjessä Rekolan alueen pohjoispuolella sekä Hanabölen kylän rajana olevan Rekolanpuron länsipuolella oleva maa kuuluu kirkonkylään.

Suurin osa alueen maastoa on viljavaa tasankoa. Näitten tasankomaitten läpi juoksee Vantaanjoen sivujoki Keravanjoki, johon taas laskevat Tuusulanjoki ja Rekolanpuro. Mikäli alue ei ole viljeltyä, on se yleensä tasaista metsäistä kangas-

maata. Tällaista on maasto varsinkin Tikkurilan kylän pohjoisosassa, Rekolan lahjoitusmailla ja Fastbölen kylän itäosassa. Suurin osa aluetta on siis kaupunkiasutukselle varsin sopivaa.

Alueen pääliikenneväylä on emärata, joka noin 7 km:n pituudelta kulkee alueen keskiosan läpi. Alueen piirissä ovat Puistolän pysäkki, Tikkurilan asema sekä Hiekkaharjun ja Rekolan pysäkit. Aivan alueen pohjoisrajan ulkopuolella on Korson pysäkki. Tikkurilan aseman pohjoispuolelta on vedetty haararata valtionrautateiden soranotto-paikalle Fastbölenkylässä Hanabölen ja Haxbölen kylien rajalla. Maantieyhteys kaupunkiin päin on suhteellisen huono. Lännestä käsin on alueella tultava Hämeeseen johtavalta maantieltä Helsingin kirkonkylän kautta ja idästä päin vanhalta Porvoon maantieltä, joka Fastbölen kylän kohdalla kulkee alueen läpi. Maanteitse on Tikkurilan asemalle läntistä tietä n. 18 km. ja itäistä n. 19.5 km. Keravanjoki on vaikeana liikenne-esteenä alueen eteläosan ja muitten osien välillä. Sen yli johtaa maantiesilta ainoastaan Haxbölen kylässä.

Alueelle on muodostunut verrattain huomattavaa esikaupunkiasutusta. Tämä jakaantuu useille, toisistaan erillään ja verrattain kaukana toisistaan oleville paikoille.

Vanhin ja laajin on Tikkurilan kylässä samannimisen aseman länsipuolella sijaitsevilla suurella tasangolla oleva asutus. Tätä asutusta ulottuu asemalta kirkonkylän rajalle ja Keravanjoen rannalta pohjoiseen lähes puolet kylän pituutta. Kylän pohjoisosassa samoin kuin Rekolan lahjoitusmaat ovat sensijaan melkein asumattomat. Myöskin Tikkurilan kylän eteläosaan Keravanjoen toiselle puolen, Puistolän pysäkin ympäristöön, Tapanin kylän asutuksen välittömäksi jatkoksi on syntynyt esikaupunkiasutusta. Fastbölen kylässä ei sitävastoin ole tällaista asutusta, vaan on se vielä puhdasta maanviljelysseutua. Haxbölen kylän länsipäähän n.s. Falkisbackasta Keravanjoella päin on sensijaan aivan äskettäin alkanut syntyä esikaupunkiasutusta.

Verrattain huomattava esikaupunkiasutus on syntynyt Hanabölen kylän pohjoisosaan radan itäpuolelle, radan ja Keravanjoen väliselle alueelle, Rekolan pysäkiltä aina Tuusulan ja Keravan rajaan. Mikäli tämä asutus ei käytä Rekolan pysäkkiä, on se levinnyt Keravan kauppalan puolella olevalta Korson pysäkiltä. Se onkin kasvanut kiinni Korson asemanseudun asutukseen.

Alueen pohjoiskärjessä radan länsipuolella kirkonkylään kuuluvilla mailla on myös Korson pysäkiltä käsin muodostunutta esikaupunkiasutusta. Tämä asutus liittyy vuorostaan välittömästi Tuusulan kunnan Hyrylän kylään Korsosta käsin niinikään muodostuneeseen esikaupunkiasutukseen.

Kun myöskin Korson pysäkin ympärillä Keravan kauppalan rajojen sisäpuolella on esikaupunkiasutusta, on näin ollen Korson asemanseudulla maantieteellisesti yhtenäinen esikaupunkiasutus, joka jakaantuu Helsingin maalaiskunnan Hanabölen kylän ja kirkonkylän, Keravan kauppalan ja Tuusulan kunnan Hyrylän kylän kesken.

2. MAANOMISTUSOLOT.

Tikkurilan kylä jakaantui isojaossa, joka täällä päättyi v. 1768, seuraaviin maakirjataloihin, jotka kaikki olivat verotaloja: Bäcksbys eli Bäcksbäcka N:o 1, pinta-ala 130.20 ha, Lillskäggas N:o 2, 87.84 ha, Storskäggas N:o 3, 176.64 ha, Mattskäggas N:o 4, 52.32 ha, Klökas N:o 5, 170.21 ha, Hästas N:o 6, 129.90 ha, Erikas N:o 7, 92.12 ha, Johannis N:o 8, 86.40 ha, Mattas N:o 9, 87.07 ha, Sigfrids N:o 10, 60.64 ha, Nybondas N:o 11, 43.89 ha, Dynnas N:o 12, 106.35 ha, Myras N:o 13, 86.06 ha, Staffas N:o 14, 90.30 ha ja Svedjebacka N:o 15, 47.13 ha.

Näistä alkuperäisistä maakirjataloista on sittemmin Bäcksbäcka N:o 1, Myras N:o 13, Staffas N:o 14 ja Svedjebacka N:o 15 v. 1911 yhdistetty yhdeksi maakirjataloksi, joka sai nimen Viertola ja maakirjatalonumeron N:o 1. Sen pinta-ala merkittiin 360.98 ha:ksi. Samoin on Mattskäggas N:o 4, Erikas R. N:o 7¹¹, Sigfrids N:o 10 ja Dynnas N:o 12 v. 1909 yhdistetty uudeksi maakirjataloksi Peltola N:o 12, pinta-ala

257.41 ha. Ennenkuin Erikas yhdistettiin Peltolaan, oli siitä eroitettu Änäs-niminen tila R. N:o 7¹, jonka pinta-ala oli 60.71 ha.

Useimmilla näistä tiloista on harjoitettu voimaperäistä maanosittamista asunto-tarkoituksiin, niin että useitten, ennen suurtenkin tilojen pinta-alasta on jäljellä vain pieniä osia. Entisistä kantatiloista on nykyään jäljellä seuraavat pinta-alat:

Viertola	R. N:o	1 ¹¹⁰	26.8450	ha	omist.	AB. Agros.
Lillskäggas	»	2 ²¹⁶	63.8220	»	»	yksityinen.
Nystu	»	3 ¹⁴⁴	21.0394	»	»	»
Koivula	»	3 ⁵⁸⁹	25.1600	»	»	»
Sorskäggas	»	3 ⁸³	31.7550	»	»	»
Fastbo	»	3 ¹⁰²	5.3345	»	»	»
Storskogen	»	5 ⁶³	38.2700	»	»	Svenska Småbruk.
Klökas	»	5 ⁹⁷	51.7385	»	»	»
Hästas	»	6 ¹⁵⁰	46.1890	»	»	yksityinen.
Änäs	»	7 ¹	60.7100	»	»	valtio.
Johanns	»	8	91.1500	»	»	yksityinen.
Mattas	»	9 ⁵⁷	7.7100	»	»	»
Nybonds	»	11 ³⁴	12.9730	»	»	»
Peltola	»	12 ³¹²	17.3193	»	»	Osuusk. Peltola.
Ilola	»	12 ²⁹⁸	52.2300	»	»	yksityinen.

Erittäin voimakasta on palstoittaminen siten ollut uudestaan muodostetuilla Viertolan ja Peltolan tiloilla. Sama on asian laita myös Lillskäggas'in, Storskäggas'in, Klökas'in, Hästas'in, Mattas'in ja Nybonds'in tiloihin nähden. Ainoastaan Johannis on säilyttänyt pinta-alansa. Palstoittamista on tapahtunut myös niillä Lillskäggas'in, Storskäggas'in tilasta muodostettujen Nystu'n ja Koivulan sekä Nybonds'in tilan mailla, jotka sijaitsevat Keravanjoen eteläpuolella.

Maan osittaminen esikaupunkiasutusta varten alkoi suuressa mitassa v. 1908. Toistaiseksi laajimmat osittamiset tapahtuivat v. 1911, jolloin Viertolaa ja Peltolaa juuri alettiin palstoittaa. Maan osittamisen vaiheita näitä aikaisemmilta ja myöhemmiltä vuosilta valaisee seuraavalla sivulla oleva taulukko.

Useista pienistä tiloista ovat eräät sellaisia, jotka valtio on rautatietä varten pakko-lunastanut. Niinpä on Lillskäggas'in tilasta eroitettu 4, Hästasin tilasta 2, Storskäggasin tilasta 5, Klökasin tilasta 4, Erikasin tilasta 2, Nybonds'in tilasta 3 ja Peltolan tilasta 2 tilaa, eli yhteensä 22 tilaa, joitten pinta-ala on yhteensä 24.224 ha. Kun valtio omistaa myös Änäs'in tilan, pinta-alaltaan 60.71 ha, omistaa valtio tässä kylässä maata 84.934 ha. Tämän lisäksi omistaa valtio Hästasin tilasta eroitettua Lepokoti-nimisen tilan, R. N:o 6⁹⁵ ja pinta-ala 0.1 ha, jolla on poliisiasema.

F a s t b ö l e n kylä alueen eteläosassa on, kuten aikaisemmin on mainittu, paremmin säilyttänyt maataloudellisen luonteensa, mikä myöskin ilmenee kylän kame-raalisista oloista.

V. 1776 päättäneessä isojaossa merkittiin maarekisteriin seuraavat maakirja-talot: Konungs N:o 1, pinta-ala 207.45 ha, Orädders N:o 2, 87 ha, Gjutars N:o 3, 114.21 ha, ja Markusas N:o 4, 111.39 ha. Näistä Konungs samalla jaettiin kahteen ti-laan, Konungs R. N:o 1¹, 114.88 ha, ja Påkas R. N:o 1², 131.467 ha.

Suurimpien tilojen pinta-alat ja rekisterinumerot ovat nykyään seuraavat:

Konungs	R. N:o	1 ²⁰		100.614	ha
Påkas	»	1 ²⁸		128.438	»
Orädders	»	2 ¹⁸		103.208	»
Gjutars	»	3 ¹⁴		95.4917	»
Tarkkila	»	3 ¹³		12.8848	»
Markusas	»	4 ¹⁷		84.1285	»

Kiinteistöjen muodostus Tikkurilan kylässä.

Lohkomisvuosi	Lohkomistoimituksissa syntyneitä tiloja, joiden pinta-ala oli:								Yhteensä uusien tilojen
	—1	1—5	5—10	10—15	15—25	25—50	50—100	100—	
	hehtaaria								
—1890	13	10	1	—	1	4	9	4	42
1891—1895	—	2	—	1	2	—	—	1	6
1896—1900	7	—	—	—	—	—	1	—	8
1901—1905	7	6	2	1	2	—	2	1	21
1906	1	5	1	—	—	1	1	—	9
1907	4	—	—	—	—	—	1	—	5
1908	3	1	—	—	—	1	1	—	6
1909	58	15	—	—	—	—	—	1	74
1910	6	2	1	—	—	1	—	—	10
1911	240	17	4	—	—	—	—	—	261
1912	28	11	11	2	1	—	—	1	54
1913	36	14	4	—	—	2	1	—	57
1914	7	3	4	1	—	2	—	—	17
1915	9	—	—	—	—	—	—	—	9
1916	3	1	—	—	6	—	—	—	10
1917	4	—	—	—	—	1	—	—	5
1918	2	—	1	—	—	—	1	1	5
1919	4	3	1	—	2	—	3	—	13
1920	8	—	2	—	1	—	1	—	12
1921	7	2	2	—	2	1	—	—	14
1922	6	8	4	1	—	2	2	—	23
1923	17	4	—	3	3	—	3	—	30
1924	13	13	—	1	—	2	5	—	34
1925	14	1	3	—	1	—	1	—	20
1926	59	19	1	1	3	1	2	—	86
1927	19	4	3	—	—	—	—	—	26
1928	32	9	2	—	2	2	1	—	48
1929	50	11	1	—	1	2	2	—	67
1930	18	2	3	—	1	—	—	—	24
1931	55	2	1	—	2	—	—	—	60
1932	165	2	2	1	—	—	1	—	171
1933	32	2	—	—	—	—	—	—	34
1934	15	7	5	1	1	—	1	—	30
1935	117	7	—	—	3	1	—	—	128

Kaikki nämä verotilat ovat yksityisten omistamia. Kuitenkin omistaa valtio täällä eräitä, rautatietä varten hankittuja alueita. Nämä ovat: R. N:o 1⁵, pinta-alaltaan 5.72 ha, R. N:o 1⁶, 8.14 ha, R. N:o 1¹⁵, 3.026 ha, R. N:o 2², 0.15 ha, R. N:o 2¹⁶,

2.004 ha, R. N:o 3², 0.43 ha, R. N:o 3⁸, 0.3750 ha, R. N:o 4⁴, 1.99 ha, ja R. N:o 4¹⁵, 14.852 ha. Tämä on yhteensä 36.687 ha. Valtionrautateilla on täällä huomattava sora-kuoppa-alue.

Maanosittamiset asuntotarkoituksiin ovat olleet harvinaisia yksityistapauksia. Korkein määrä yhtenä vuonna syntyneitä 1 ha pienempiä tiloja on 4, v. 1916. Useina vuosina ei ole ollut tällaisia palstoituksia lainkaan.

Myöskin H a x b ö l e n kylässä on, kuten mainittiin, verrattain vähän esi-kaupunkiasutusta.

Isojaossa oli Haxbölen kylä vielä yhtenä talona, Haxbölen yksinäinen verotalo. Se jaettiin v. 1808 kolmeen tilaan, jotka olivat Stenkulla R. N:o 1¹, pinta-ala 43.37 ha, Sandkulla R. N:o 1², pinta-ala 54.40 ha, ja Gammelkulla R. N:o 1³, pinta-ala 39.29 ha. Suurimpien tilojen nykyiset rekisterinumerot ja pinta-alat ovat:

Stenkulla	R. N:o 1 ⁴⁵		14.5290 ha
Stenkulla I	» 1 ⁴⁶		21.3200 »
Sandkulla	» 1 ⁶⁰		17.8553 »
Gammelkulla	» 1 ⁴⁷		32.8680 »
Falkisbacka	» 1 ⁵¹		7.8000 »

Kaikki nämä tilat ovat yksityisten hallussa. Valtio omistaa kuitenkin täälläkin eräitä rautatietä varten pakkolunastettuja tiloja, nimittäin R. N:o 1²³, 6.9136 ha, ja R. N:o 1²⁴, 8.5864 ha, eli yhteensä 15.5 ha.

Maan osittamista asuntotiloiksi on alkanut ilmetä vasta viime vuosina. V. 1929 syntyi 21 ha pienempää tilaa, v. 1930 4, v. 1931 1, v. 1932 13, v. 1933 1 ja v. 1935 7. Nyttemmin on maan osittaminen asuntotarkoituksiin keskeytetty.

Suurempien kameraalisten muutosten alaisena on ollut H a n a b ö l e n kylä. Sen maakirjatalot olivat v. 1772 päättyneessä isojaossa: Stors N:o 1, pinta-ala 320.24 ha, Lillpetas N:o 2, 191.25 ha, Peijas N:o 3, 263.70 ha, Heikkas N:o 4, 281.44 ha, ja Storpetas N:o 5, 185.41 ha, kaikki verotaloja.

Näistä jaettiin Stors N:o 1 v. 1834 kolmeen osaan, jolloin syntyivät: Gustafsberg R. N:o 1¹, 98.718 ha, Havukoski R. N:o 1², 112.03 ha, ja Stors R. N:o 1³, 100.30 ha. Viimeksimainittu on edelleen olemassa 102.295 ha:n laajuisena. Havukosken tilasta ryhdyttiin jo v. 1908 eroittamaan asuntotiloja ja syntyi näitä sanottuna vuotena jo 50. Tilan nykyinen rekisterinumero on R. N:o 1⁷⁷ ja sen pinta-ala 60.796 ha. Gustafsberg, josta on eroitettu ainoastaan harvoja asuntotiloja, jaettiin v. 1934, jolloin muodostettiin Åkenäsin tila R. N:o 1¹⁰³, pinta-ala 39.474 ha, ja Gustafsbergin tila R. N:o 1¹⁰⁴, pinta-ala 53.414 ha.

Peijas N:o 3:sta on myös vuodesta 1908 lähtien eroitettu verrattain paljon asunto-tiloja ja myös pienviljelijätiloja. V. 1927 lopussa jaettiin tila, silloin R. N:o 3⁶⁰, pinta-ala 127.062 ha, kahteen tilaan, Ilosjoki R. N:o 3⁶⁶, pinta-ala 67.745 ha, ja Peijas R. N:o 3⁶⁷, pinta-ala 58.820 ha. Nämä ovat säilyttäneet pinta-alansa melkein muuttumattomina. Sensijaan on useita Peijaksesta aikaisemmin eroitettuja pientiloja jatkuvasti jaettu asuntotiloihin.

Heikkas N:o 4 jaettiin v. 1910 neljään tilaan, nimittäin Loviselund R. N:o 4³, pinta-alaltaan 81.492 ha, Heikkas R. N:o 4⁴, 60.785 ha, Nöje R. N:o 4⁵, 68.640 ha, ja Byända R. N:o 4⁶, 70.215 ha. Näistä taas Loviselund jo v. 1914 jaettiin viiteen tilaan, jotka olivat Löflund R. N:o 4⁷, 0.300 ha, Hemdal R. N:o 4⁸, 10.555 ha, Rönnbacka R. N:o 4⁹, 1.360 ha, Annorlunda R. N:o 4¹⁰, 49.525 ha, ja Loviselund R. N:o 4¹¹, 19.752 ha. Annorlunda joutui Finska Agrarbyrån-nimisen helsinkiläisen toiminimen haltuun, joka v. 1923 pani toimeen laajoja maanosittamisia asuntotarkoituksiin. Tätä on sittemmin jatkunut viime aikoihin asti. V:n 1934 lopussa oli tilan R. N:o 4²⁹⁴, pinta-alasta jäljellä 20.801 ha. V:n 1910 jaossa syntyneistä tiloista myös Heikkas joutui perusteellisen maanosittamisen alaiseksi. Se siirtyi Koskelan Tiilitehdas Oy.-nimisen

Kiinteistöjen muodostus Hanabölen kylässä.

Lohkomisvuosi	Lohkomistoimituksissa syntyneitä tiloja, joiden pinta-ala oli:								Yhteensä uusien tilojen
	—1	1—5	5—10	10—15	15—25	25—50	50—100	100—	
	hehtaaria								
—1890	3	2	2	—	—	—	3	6	16
1891—1895	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1896—1900	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1901—1905	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1906	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1907	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1908	52	19	6	—	—	—	1	1	79
1909	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1910	2	1	—	—	—	3	4	—	10
1911	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1912	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1913	1	1	—	—	—	—	—	—	2
1914	7	1	—	—	—	—	1	—	9
1915	2	2	—	—	—	—	—	2	6
1916	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1917	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1918	1	1	—	—	—	—	—	—	2
1919	—	5	1	1	1	1	—	1	10
1920	7	—	—	—	—	—	1	—	8
1921	2	—	—	—	—	—	1	1	4
1922	14	3	—	—	—	1	—	—	18
1923	30	12	5	3	1	1	—	—	52
1924	57	5	—	—	1	—	2	—	65
1925	2	—	—	—	1	—	—	—	3
1926	16	1	2	—	—	—	—	1	20
1927	11	5	1	—	2	1	2	—	22
1928	42	—	—	—	1	—	—	—	43
1929	104	—	—	—	1	—	—	—	105
1930	18	—	—	—	—	—	1	—	19
1931	30	1	—	—	1	—	—	—	32
1932	55	—	—	—	—	—	—	—	55
1933	126	2	—	1	1	—	—	—	130
1934	16	—	—	—	—	1	2	—	19
1935	74	4	—	—	—	—	—	—	78

toiminimen haltuun, joka v:sta 1920 alkaen on jakanut sitä asuntotiloihin. V:n 1934 lopussa oli tilan R. N:o 4⁸⁷, pinta-ala enää vain 1.5 ha.

Lillpetas N:o 2 on kokonaan ja Storpetas N:o 5 verrattain hyvin säilynyt osittami-

selta asuntotarkoituksiin. Storpetas jaettiin v. 1858 kahteen tilaan, Kannisto R. N:o 5¹, 95.720 ha, ja Storpetas R. N:o 5², 91.465 ha. Vain jälkimmäisestä on v. 1933 eroitettu kolme asuntotilaa. Storpetaksen R. N:o 5² pinta-ala oli v:n 1934 lopussa 89.685 ha.

Kuten edellisestä selviää, on maanosittamista asuntotarkoituksiin pääasiallisesti tapahtunut Havukosken, Peijaksen, Annorlundan ja Heikkaksen tiloista. Näitten tilojen maat sijaitsevat rautatien läheisyydessä Rekolan ja Korson pysäkkien tienoilla. Senjälkeen kun Havukosken tila v. 1908 jaettiin, oli tällä alalla pitkän aikaa hiljaista. Maanosittaminen alkoi uudestaan v. 1920 ja senjälkeen on sitä jatkunut melkein kiihtyvällä vauhdilla. Kehitystä kuvaa oheellinen taulukko kiinteistöjen muodostuksesta Hanabölen kylässä.

Koska rautatie pitkän matkaa kulkee kylän alueella, on valtio myös täällä pakkolunastanut joukon pieniä maa-alueita. Nämä ovat R. N:ot 1⁴⁻⁵, 4.64 ha, R. N:o 2⁸, 6.10 ha, R. N:o 3³, 0.64 ha, ja R. N:ot 4¹⁻², 4.74 ha. Näitten pinta-ala on yhteensä 16.12 ha.

Omalaatuisen kameraalisen yksiön muodostaa ennenmainittu Räckhalsin lahjoitusmaa, jonka Helsingin pitäjän seurakunta omistaa v. 1401 saadun lahjoituksen perusteella. Sen pinta-ala on maarekisterin mukaan 407.66 ha ja on se maarekisterissä merkitty Helsingin kirkonkylään kuuluvaksi, ollen sillä maakirjanumero 13. Se jakautuu nykyään kahteen osaan, joitten väliin tunkeutuu Tikkurilan kylän maita. Tilasta on eroitettu vain 2 tilaa. Toinen R. N:o 13¹ on pakkolunastettu valtionrautatietä varten. Tämän pinta-ala on 7.09 ha. Toinen on Hemmet-niminen tila, R. N:o 13², jonka pinta-ala on 5 ha ja joka on yksityisen omistama.

Tämän liitosalueen piirissä Tikkurilan kylän maiden ja viimeksimainitun Räckhalsin lahjoitusmaan eri osien välissä sijaitsee myös, kuten aikaisemmin on viitattu, eräitä Backaksen veroaloja R. N:o 2 Helsingin pitäjän kirkonkylässä kuuluvia tiloja ja tilusosia. Tällä tilalla, jonka kantaosan pinta-ala v. 1847 päättyneessä isojaossa merkittiin 134.12 ha:ksi, oli kaksi ulkopalsta, n.s. Räckhals utjord ja Bränna-ängen. Räckhals utjord sijaitsi nyt käsiteltävänä olevan liitosalueen pohjoiskärjessä ja Bränna-ängen etelämpänä Räckhalsin lahjoitusmaan eteläosan länsirajalla. Edellisen pinta-ala oli 102.097 ha ja jälkimmäisen 11.52 ha.

Backaksen tila jaettiin v. 1850 kahtia, jolloin muodostettiin tilat Backas R. N:o 2¹ ja Backas R. N:o 2². Kummallakin tilalla oli yhtä suuri osuus eli 5.76 ha Bränna-ängen ulkopalstaan, mutta erisuuret osuudet Räckhals utjord'iin. Backas R. N:o 2¹:n osuus tästä oli 49.007 ha ja Backas R. N:o 2²:n 53.040 ha. Tässä suhteessa jaettiin Räckhals utjord näitten tilojen kesken v. 1918.

Räckhals utjord'ia jaettaessa oli Backas R. N:o 2² vielä jakamatta, joten sen osuus yhdistettiin välittömästi tilaan. Backas R. N:o 2¹ oli sensijaan jaettu v. 1914 Annefred R. N:o 2⁴ ja Nygrannas R. N:o 2⁵-nimisiin tiloihin. Backas R. N:o 2¹:n osuus Räckhals utjord'iin luettiin Nygrannas'in tilaan kuuluvaksi. Nygrannas'in saama osuus oli pohjoisimmassa kärjessä ja Backas R. N:o 2²:n osuus sen eteläpuolella Räckhalsin lahjoitusmaan pohjoisrajalla.

Pian Räckhals utjord'in jakamisen jälkeen eroitettiin niinhyvin Nygrannasin kuin Backas R. N:o 2²:n saamat osuudet itsenäisiksi tiloiksi. Nygrannas R. N:o 2⁵ osuus jaettiin v. 1919 kuuteen tilaan, R. N:ot 2⁸⁻¹³, mitkä olivat Haga, R. N:o 2⁸, pinta-ala 0.205 ha, Hagabacka, R. N:o 2⁹, 0.420 ha, Päiviö, R. N:o 2¹⁰, 0.880 ha, Hagalund, R. N:o 2¹¹, 5.545 ha, Koivikko, R. N:o 2¹², 1 ha, ja Korsrån, R. N:o 2¹³, 40.957 ha. Muusta osasta Nygrannasin tilaa tuli Nygrannas, R. N:o 2¹⁴. Backas R. N:o 2²:n saama osa Räckhals utjord'ia eroitettiin v. 1922, kun koko tila jaettiin kolmeen osaan, R. N:oihin 2¹⁷, 2¹⁸ ja 2¹⁹. Viimeksimainitun rekisterinumeron sai se osa, minkä osuus Räckhals utjord'iin muodosti. Tämän Stenbackaksi kutsutun tilan pinta-ala oli siis sama kuin Backas R. N:o 2²:n saaman osuuden eli 53.090 ha.

V. 1919 toimitetussa erottamisessa muodostettua Korsrån tilaa, R. N:o 2¹³,

josta Korson seudun nimi sivumennen mainiten on johdettu, ruvettiin pian laajassa mitassa palstoittamaan asuntotiloiksi. Jo v. 1924 eroitettiin siitä 53 asuntotilaa ja v. 1925 samoin 40 tilaa, minkä jälkeen harva se vuosi on tapahtunut pienempiä lohko-misia. Nykyään on tästä eroitettuja asuntotiloja kaikkiaan noin 140. Korsrån tilan nykyinen rekisterinumero on R. N:o 2¹⁹⁴ ja sen pinta-ala on 13.1353 ha. Sensijaan samassa jakotoimituksessa muodostetut tilat R. N:o 2⁸, 2¹⁰ ja 2¹² ovat pysyneet jaka-mattomina. R. N:o 2⁹ on jaettu R. N:oihin 2¹⁵ ja 2¹⁶ ja R. N:o 2¹¹ R. N:oihin 2¹⁴⁵—148. Stenbacka, R. N:o 2¹⁹, on pysynyt jakamatta.

Edellämainittu Backaksen R. N:o 2¹ ja Backaksen R. N:o 2² välillä jaettu Bränna-ängenin ulkopalsta liitettiin välittömästi päätiloihin. Edellisen osuus on maarekiste-rissä merkitty kuuluvan Nygrannasiin, R. N:o 2¹⁴. Backas R. N:o 2² osuus kuuluu nykyään osaksi Björkbackan tilaan, R. N:o 2²², joka on syntynyt v. 1922 Backas R. N:o 2²:ta jaettaessa, osaksi nykyiseen Backas-tilaan, jonka rekisterinumero on R. N:o 2¹⁸⁵. Näitä ulkotiluksia ei ole eroitettu asianomaisista tiloistaan. R. N:on 2¹⁴ kuuluvan tiluksen pinta-ala on kartalta laskettuna 5.77 ha, R. N:on 2²² kuuluvan 3.18 ha ja R. N:on 2¹⁸⁵ kuuluvan 3.19 ha.

Yhdistelmä koko alueen maitten jakautumisesta v:n 1932 lopussa erikokoisiin tiloihin on seuraava:

Kylä tai tila.	Tiloja, joiden pinta-ala oli:									Tiloja yhteensä
	—0,5	0,5—1	1—5	5—10	10—15	15—25	25—50	50—100	100—	
	h e h t a a r i a									
Tikkurila	657	203	137	34	6	11	6	5	—	1,059
Fastböle	23	9	11	4	2	—	—	2	3	54
Haxböle	22	5	6	4	2	2	1	—	—	42
Hanaböle	305	65	40	8	4	6	2	9	—	439
Rekolan lahjoitusmaa ..	—	—	—	2	—	—	—	—	1	3
Osa kirkonkylää	133	7	3	—	1	—	—	1	—	145
Yhteensä	1,140	289	197	52	15	19	9	17	4	1,742

Eriluentoisten maanomistajien välillä jakautuvat maat seuraavasti:

Kylä tai tila.	Maan-viljelijä-väestö		Asunto-tonttien omistajat		Maa-keinottelu-yhtiöt		Valtio		Kunta ja seura-kunta		Yh-teensä
	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	
Tikkurila	878.8	57.6	500.0	32.7	60	3.9	84.9	5.6	3.3	0.2	1,527.0
Fastböle	435.2	77.8	5.0	0.9	—	—	36.7	6.6	82.1	14.7	559.0
Haxböle	111.6	81.4	10.0	7.3	—	—	15.5	11.3	—	—	137.0
Hanaböle	919.4	74.3	300.0	24.3	—	—	16.1	1.3	1.5	0.1	1,237.0
Rekolan lahjoitusmaa ...	5.0	1.2	—	—	—	—	7.9	1.9	407.6	96.9	420.5
Osa kirkonkylää	77.7	68.7	35.4	31.3	—	—	—	—	—	—	113.1
Koko alue	2,427.8	60.8	850.4	21.3	60	1.5	161.1	4.0	494.5	12.4	3,993.6

3. RAKENNUS- JA ASUNTO-OLOT.

Kuten muillakin esikaupunkialueilla, toimitettiin v. 1930 Tikkurilankin liitos-alueella kiinteistö- ja asuntolaskenta. Laskennassa ei kuitenkaan otettu huomioon kirkonkylään kuuluvaa pohjoiskärjessä olevaa asutusta. Sensijaan otettiin tähän alueeseen Suutarinkylä, joka muuten kuuluu Malmin—Tapanilan piiriin. Tässä esitettävät tiedot koskevat siis Tikkurilan, Haxbölen, Hanabölen, Fastbölen ja Suutarinkylän kylissä olevaa asutusta.

Rakennettujen kiinteistöjen lukumäärä oli laskenta-alueella 685. Näistä oli 667 omalla maalla ja vain 18 eli 2.6 % vuokramaalla. Lämmitettäviä rakennuksia oli kaikkiaan 866. Niissä oli 970 huoneistoa ja 2,622 huonetta. Näistä oli 26 huoneistoa ja 72 huonetta vuokraamatta.

Käytettyjen tai vuokrattujen mutta vielä käyttämättä olevien huoneistojen ja huoneiden ryhmitys hallintamuodon ja käytön mukaan oli seuraava:

Käyttö.	Huoneistoja			Huoneita		
	Omistaj. hallussa	Vuokral. hallussa	Yhteensä	Omistaj. hallussa	Vuokral. hallussa	Yhteensä
Yksinomaan asumistarkoituksiin	496	370	866	1,376	732	2,108
Asumisen ohella muihin tarkoituksiin	10	13	23	48	49	97
Yksinomaan muuhun tarkoitukseen ...	36	19	55	253	92	345
Yhteensä	542	402	944	1,677	873	2,550

Käytettyjä ja vuokrattuja huoneistoja oli siis 944 ja huoneita 2,550. Näistä oli asuttavia ja asuttuja huoneistoja 874 ja huoneita 2,132. Nämä ryhmittäytyivät huoneiden ja asukkaiden mukaan seuraavasti:

	Huoneistoja		Asukkaita	
	Luku	%	Luku	%
1 huoneen huoneistot	203	23.2	544	17.3
2 » »	397	45.4	1,441	45.8
3 » »	129	14.8	465	14.8
4 » »	74	8.5	341	10.8
5 » »	30	3.4	144	4.6
6 » »	20	2.3	91	2.9
7 » »	8	0.9	38	1.2
8 tai enemmän	13	1.5	84	2.6
Yhteensä	874	100.0	3,148	100.0

Liika-asuttuja huoneistoja oli 155 eli 17.7 % asutuista huoneistoista ja niissä oli 814 henkeä eli 25.8 % koko väestöstä. 100 huonetta kohti oli keskimäärin asukkaita 148.

Näistä luvuista voidaan todeta, että asutus tällä alueella huomattavalta osalta on omakotiasutusta. Rakennettuja kiinteistöjä omalla maalla oli 51.4 %. Tähän nähden on kuitenkin huomattava, että tähän sisältyy 85 kiinteistöä, joitten omistajain ilmoitettiin kuuluvan maanviljelijäväestöön. Tämä on suurin määrä tähän elinkeinonharjoittajan ryhmään kuuluvia kiinteistön omistajia kaupungin eri esikaupunkialueilla. Vuokralla asuvien ryhmä on kuitenkin täälläkin varsin huomattava. Muuten olivat täällä pienet asunnot yleisimpiä. Huoneen sekä huoneen ja keittiön huoneistoissa asui 63 % väestöstä. Kuitenkin oli asumistaso ja myös yleinen varallisuus jonkun-

verran korkeampi kuin Malmi—Tapanilassa. Asutus on luonteeltaan pääpiirteissään samanluontoista kuin Leppävaaran ja Pitäjänmäen asemanseuduilla. Ahtaasti asuminen on täällä kuitenkin suurempi kuin äskenmainituilla alueilla. Ahtaasti asuminen ilmenee pääasiallisesti vuokrahuoneistoissa ja, kuten mainittiin, suhteellisen lukuisen maanviljelijäväestön keskuudessa. Mitä mainitun kiinteistö- ja asuntolaskennan ulkopuolelle jääneeseen alueen pohjoiskulmaan tulee niin voidaan siitä mainita, että siellä v. 1934 lopussa oli 83 rakennettua kiinteistöä.

4. VÄESTÖOLOJ.

Väestölaskennassa v:n 1930 lopussa hankittiin selvitys myöskin Tikkurilan liitosalueen väestöstä. Tähän alueeseen luettiin väestölaskennassakin paitsi Tikkurilan, Fastbölen, Hanabölen ja Haxbölen kyliä, myös Suutarinkylä, joka muuten kuuluu Malmi—Tapanila alueeseen.

Väestölaskennassa todettiin, että näillä mainituilla alueilla asuvaa väestöä oli 3,169. Läsnaolevaa väestöä oli 3,161 ja asutuissa huoneistoissa asuvia aikaisemmin mainittu määrä 3,148. V. 1931 alussa toimitetun henkikirjoituksen mukaan oli asukasmäärä 2,677, jos Suutarinkylä lasketaan mukaan, ja 2,592 ilman sitä. Kaikista näistä luvuista samoinkuin seuraavistakin puuttuvat alueen pohjoiskärjessä kirkonkylään kuuluvilla tiloilla asuvat henkilöt.

Tämän alueen ja sen eri osien asukasmäärän kehityksestä v. 1904—1934 saadaan henkikirjoista seuraavat tiedot:

Vuosi.	Tikkurila.	Fastböle.	Haxböle.	Hanaböle.	Yhteensä.	Lisäystä (+) tai vähennystä (—).
1904	597	159	76	290	1,122	.
1905	584	180	63	287	1,114	— 8
1906	630	166	64	280	1,140	+ 26
1907	670	175	67	278	1,190	+ 50
1908	667	195	78	299	1,239	+ 49
1909	667	170	76	303	1,216	— 23
1910	747	210	78	352	1,387	+ 171
1911	805	198	92	392	1,487	+ 100
1912	821	195	82	394	1,492	+ 5
1913	941	186	91	391	1,609	+ 117
1914	1,126	188	112	391	1,817	+ 208
1915	1,182	167	94	382	1,825	+ 8
1916	1,202	192	92	371	1,857	+ 32
1917	1,343	208	101	334	1,986	+ 129
1918	1,405	205	88	343	2,041	+ 55
1919	1,280	141	73	320	1,814	— 227
1920	1,373	168	74	315	1,930	+ 116
1921	1,508	167	75	338	2,088	+ 158
1922	1,623	168	88	381	2,260	+ 172
1923	1,546	164	96	430	2,236	— 24
1924	1,675	164	111	471	2,421	+ 185
1925	1,747	172	107	502	2,528	+ 107
1926	1,743	172	110	541	2,566	+ 38
1927	1,712	154	108	556	2,530	— 36
1928	1,772	187	113	550	2,622	+ 92
1929	1,711	169	100	421	2,401	— 221
1930	1,808	182	97	628	2,715	+ 314

Vuosi.	Tikkurila.	Fastböle.	Haxböle.	Hanaböle.	Yhteensä.	Lisäystä (+) tai vähennystä (—).
1931	1,954	217	96	670	2,937	+ 222
1932	1,635	206	106	670	2,617	— 320
1933	1,590	189	106	695	2,580	— 37
1934	1,636	191	110	746	2,683	+ 103

Näistä lukusarjoista puuttuvat tiedot Korson asemanseudun asutuksesta kirkonkylään kuuluvilla tiloilla. Tämä on nykyään noin 300 henkeä, mikä siis on lisättävä edelläesitettyyn viimeiseen loppusummaan. Liitosalueen väkiluku tulee tällöin olemaan noin 3,100 asukasta. Tämä on 9.8 % kunnan koko asukasluvusta.

Luultavaa on, että tässä esitetyt väestötiedot eivät ole täysin luotettavat. Siihen viittaa m.m. se, että henkikirjoituksessa väestö v. 1931 oli huomattavasti pienempi kuin v:n 1930 lopussa toimitetussa väestölaskennassa todettu todellinen väestön lukumäärä. Myöskin erinäiset vaihtelut lukusarjoissa näyttävät perustuvan vaihteluihin henkikirjan pidossa. Joka tapauksessa saadaan näistäkin luvuista yleispiirteellinen kuva kehityksen kulusta.

Esikaupunkiasutus on siis keskittynyt pääasiallisesti Tikkurilan ja Hanabölen kyliin sekä alueen pohjoisimpaan kärkeen. Fastbölen ja Haxbölen lukusarjoissa näkee vain vähän jälkiä esikaupunkiväestöstä. Tikkurilan ja Hanabölen kylien asukasmäärissä havaitaan pientä nousua jo vuosisadan ensimmäisellä kymmenluvulla. V:sta 1910 lähtien pääsi verrattain nopea kasvaminen vauhtiin ja on sitä sittemmin jatkunut lyhyin keskeytyksin viime aikoihin asti. Luvut v:lta 1935, mitkä eivät esiinny ylläolevissa lukusarjoissa, osoittavat jälleen viimeisten pulavuosien aiheuttaman laskun jälkeen asukasluvun voimakasta kasvua. Asukasmäärä oli sanottuna vuotena 3,109, mikä on 426 enemmän kuin v. 1934. Lisäys on pääasiallisesti Tikkurilan kylässä.

Liitosalueella asuvan väestön ammattiryhmytyksestä on esitetty eräitä lukuja päämietinnön sivulla 85. Näistä luvuista huomataan m.m., että maatalousväestö tällä alueella, johon siis on laskettu myös Suutarinkylä, vielä v. 1930 oli 674 henkeä eli 21.8 %. Tämä on muihin esikaupunkeihin verrattuna vielä suhteellisen huomattava osa. Teollisuuden ja käsityön alalla toimivia oli 1,269 eli 40 %. Tästä on osa paikkakunnan oman teollisuuden palveluksessa. Kaupungissa toimessa olevia oli 360 eli vain 23.5 % kaikista ammattia harjoittavista päähenkilöistä.

Perheaseman mukaan jakautui alueella asuva väestö seuraavalla tavalla:

Perheen päähenkilöt ja yksityiset itsenäiset päähenkilöt:	Henkeä	%
Miehiä	994	31.4
Naisia	537	16.9
Päähenkilöiden vaimot, joilla ei ole ammattia	541	17.1
Muut perheen jäsenet ilman ammattia:		
Yli 15 vuoden	272	8.6
Alle 15 vuoden	825	26.0
Yhteensä	3,169	100.0

Tästä väestöstä oli v. 1930 väestölaskennassa 1,845 eli 58.2 % suomenkielisiä, 1,303 eli 41.1 % ruotsinkielisiä ja 21 eli 0.7 % muun kielisiä.

5. TALOUDELLISET OLOT.

Niissä kahdessa tämän alueen kylässä, Tikkurilan ja Hanabölen kylässä, jonne tämän alueen esikaupunkiväestö on sijoittunut, ovat taloudelliset olot pääpiirteissään samanlaiset kuin muillakin esikaupunkialueilla. Väestö elää suurimmalta osaltaan

palkkatulojensa varassa ja maatalous on kadottanut merkityksensä asukkaitten toimeentulon lähteenä. Äsken mainittiin, että kaupungissa toimessa olevia oli v. 1930 noin 23.5 % kaikista ammattia harjoittavista päähenkilöistä. Tämä luku on varsinakin tässä tapauksessa ilmeisesti liian alhainen. Paikkakunnalla on kuitenkin itselläänkin jonkun verran teollisuutta, jossa osa alueen väestöstä käy työssä.

Tikkurilan aseman seutu on nimittäin muodostunut pieneksi teollisuusalueeksi ja on ehkä vanhin tällainen alue kaupungin ympäristössä. Täällä oleva Keravanjoen koski on houkutellut tänne teollisuutta. Nykyään on täällä seuraavat teollisuus- ja käsityöliikkeet, joitten työntekijäin lukumäärä ja vuosituotannon arvo samalla kertaa mainitaan:

	Työntekijöitä		Vuosituotannon arvo 1933 Smk.
	1933	1934	
AB. Schildt & Hallberg vernissatehdas	40	80	15,848,900: —
Saman väri- ja lakkatehdas	48	36	8,021,600: —
Saman mylly	.	1	.
Kolsyrebolaget Grönberg & Co.	.	5	.
Saman lyijyvalkotehdas	.	6	.
Hambergin lelutehdas	.	4	.
Lievendalin puusepäntehdas	.	2	.
Suomen Silkkiteollisuus Oy.	.	.	.

Viimeksimainittu on äskettäin sijoittunut paikkakunnalle. Teollisuusyritysten luku on siis kasvamassa.

Mainittava on myös, että Tikkurilan kylässä Änäsin tilalla on valtion maataloudellinen koelaitos. Tämä on sikäli paikkakunnan taloudelliselle elämälle tärkeä laitos, että sen henkilökunta on suhteellisen hyvässä taloudellisessa asemassa olevaa virkamiehistöä.

Kunnallisverotusta koskeva tilasto antaa alueen taloudellisista oloista seuraavan kuvan.

Verotetut tulot ovat v:sta 1929 lähtien alueen eri kylissä olleet seuraavat:

Vuosi.	Verolip-puja	Verotettuja tuloja Smk.					
		Tikkurila	Fastböle	Haxböle	Hanaböle	Korso	Yhteensä
1929	1,601	12,825,500	1,556,000	698,000	3,097,300	316,600	18,493,400
1930	1,611	11,407,300	1,515,900	568,600	2,915,100	216,600	16,623,500
1931	1,623	12,638,100			3,023,600	189,300	15,851,000
1932	1,579	10,941,600			2,706,000	135,400	13,783,000
1933	1,437	11,430,000			2,763,600	192,300	14,385,900

Eri tuloryhmien kesken jakautuivat tulot v. 1930 eri kylissä seuraavasti:

Kylä	Verolip-puja	Tuloja talosta, tontista ja maasta		Tuloja elinkeinosta ja liikkeestä		Palkka- y.m. tuloja		Yhteensä tuloja
		Smk.	%	Smk.	%	Smk.	%	
Tikkurila	1,014	1,558,200	13.7	891,500	7.8	8,957,600	78.5	11,407,300
Fastböle	110	290,400	19.2	8,400	0.5	1,217,100	80.3	1,515,900
Haxböle	58	93,400	16.4	—	—	475,200	83.6	568,600
Hanaböle	382	644,900	22.1	80,400	2.8	2,189,800	75.1	2,915,100
Korso	47	33,400	15.4	19,400	9.0	163,800	75.6	216,600
Koko alue	1,611	2,620,300	15.8	999,700	6.0	13,003,500	78.2	16,623,500

Taloudellisesti voimakkain oli siten Tikkurilan kylä. Fastbölen ja varsinkin Haxbölen kylä ovat sensijaan taloudellisesti sängen vähäpätöisiä. Vaikka tällä alueella maanviljelijöiden lukumäärä, kuten aikaisemmin on mainittu, on suhteellisesti suurempi kuin muilla liitosalueilla, oli kiinteistötulojen osuus v. 1930 jo supistunut 15—16 %:iin. Ja kun näistäkin tuloista huomattava osa on asuntotiloista arvioitua tuloa, supistuu varsinaisten maataloustulojen merkitys vieläkin pienemmäksi. Elinkeinosta ja liikkeestä verotetuilla tuloilla on merkitystä ainoastaan Tikkurilan kylässä.

Kuten muillakin liitosalueilla on verotettujen tulojen keskimäärä asukasta kohti täällä, varsinkin kaupunkiin verrattuna, alhainen. Muihin tärkeimpiin liitosalueisiin verrattuna on Tikkurilan alue sentään keskitasoa korkeammalla. Verotettujen tulojen keskimäärä henkeä kohti on ollut:

Vuosi	Tikkurila Smk.	Malmi— Tapanila Smk.	Pakinkylä Smk.	Oulunkylä Smk.	Kaupunki Smk.
1929	6,732	6,328	6,013	8,162	15,954
1930	5,541	6,959	5,273	7,898	14,600
1931	4,953	5,312	4,589	6,945	13,337
1932	4,753	4,570	4,029	6,246	11,223
1933	4,641	4,288	3,618	6,300	10,745

Myöskin luvut verotettujen jakautumisesta tulojen suuruuden mukaan osoittavat, että asujamiston tulot ovat verrattain pienet. V. 1930 verotetut tulot jakautuivat koko alueella Korsoa lukuunottamatta seuraavasti:

Tuloluokka Smk.		Verotettuja			Veroäyryjä		
		Tikkurila		Kaup.	Tikkurila		Kaup.
		Luku	%		Luku	%	
Alle 2,000		484	30.9	8.4	5,192	3.2	0.5
2,000— 5,999		358	22.9	23.4	13,675	8.3	3.6
6,000— 9,999		203	13.0	13.9	16,284	9.9	4.3
10,000— 19,999		294	18.8	22.6	43,697	26.6	13.0
20,000— 49,999		196	12.5	24.2	54,898	33.5	27.2
50,000— 99,999		22	1.4	4.4	14,296	8.7	11.9
100,000		7	0.5	3.1	16,027	9.8	39.5
Yhteensä		1,564	100.0	100.0	164,069	100.0	100.0

Verotetuista oli siis 53.8 % sellaisia, joitten verotetut tulot olivat alle 6,000 markkaa, ja 85.6 % sellaisia, joitten tulot olivat alle 20,000 markkaa.

Tikkurilan alueen osuus koko Helsingin maalaiskunnan verotetuista tuloista talousarviovuosina 1930—1934 näkyvä seuraavista numerotiedoista:

Vuosi	Koko kunta Smk.	Koko liitosalue		Tikkurila—Fast- böle—Haxböle		Hanaböle ja Korso	
		Smk.	%	Smk.	%	Smk.	%
1930	137,360,700	18,493,400	13.5	15,079,500	11.0	3,412,900	2.5
1931	120,086,400	16,623,500	13.8	13,491,800	11.2	3,131,700	2.6
1932	112,272,800	15,851,000	14.1	12,638,100	11.3	3,212,900	2.9
1933	101,445,800	13,783,000	13.6	10,941,600	10.8	2,841,400	2.8
1934	98,965,600	14,385,900	14.5	11,430,000	11.6	2,955,900	3.0

Viisivuotiskautena 1930—1934 on koko liitosalueen puheenaoleva osuus koko kunnan verotetuista tuloista keskimäärin ollut 13.9 %. Verojen poistoprosentti on tällä alueella ollut suunnilleen yhtä suuri, ehkä hieman suurempi kuin muilla liitosalueilla, Malmi—Tapanilan liitosaluetta lukuunottamatta.

6. ALUEEN ASEMA KUNNAN HALLINNOSSA.

Tämän alueen maantieteellisestä asemasta Malmi—Tapanilan läheisenä naapurina, hyvistä liikenneyhteyksistä rautateitse Malmin ja Tikkurilan välillä sekä tämän alueen väestön suhteellisen suuresta lukumäärästä muihin etäisempiin liitosalueisiin verrattuna, johtuu, että tämän alueen asema kunnan hallinnossa on jonkun verran vahvempi kuin muitten liitosalueitten, johtoasemassa olevaa Malmi—Tapanilan liitosaluetta lukuunottamatta. Eräänlaatuinen jännitys on kuitenkin olemassa tämänkin alueen ja Malmi—Tapanilan välillä.

Tikkurilan liitosalue muodostaa oman äänestysalueensa ja oman verotuspiirinsä sekä luonnollisestikin omat kansakoulupiirinsä.

Kunnallisvaaleissa äänioikeutettuja oli Tikkurilan äänestysalueella v:n 1933 kunnallisvaaleissa 1,839 eli 13.1 % kunnan kaikista äänioikeutetuista. Näistä otti vaaleihin osaa 963 eli 15.2 % kunnan koko alueen äänioikeuttaan käyttäneistä. Annetuista äänistä tuli 416 eli 43.5 % ruotsalaisen kansanpuolueen, 353 eli 36.9 % sosiaalidemokraattien ja 187 eli 19.6 % suomenkielisten porvarillisten liittojen hyväksi. (Hylättyjä 7.) Tältä alueelta on maalaiskunnan valtuustoon valittu 5 edustajaa, joista 2 sosiaalidemokraattisen puolueen, 2 suomenkielisten porvarillisten ja 1 ruotsalaisen kansanpuolueen listoilta.

Kunnallislautakunnan piirijaossa on alue jaettu kolmeen piiriin, nimittäin 1) Tikkurilan piiriin, joka käsittää Tikkurilan ja Fastbölen, 2) Rekolan piiriin, joka käsittää Rekolan puoleisen osan Hanaböleä, ja 3) Haxbölen piiriin, joka käsittää muun osan Hanaböleä, Haxbölen sekä tämän liitosalueen ulkopuolelta Sottungsbyn.

Varsinaisia kunnallisia laitoksia on tällä alueella vain kansakouluja.

Mainittava on tässä yhteydessä kuitenkin, että kunta omistaa tällä alueella Väinölä-nimisen asuntotilan, joka on köyhäinhoitolautakunnan hallinnassa ja on korvauksena annetusta köyhäinhoidosta siirtynyt kunnalle. Tähän Tikkurilan vanhan suomenkielisen kansakoulun tonttiin rajoittuvaan tilaan kuuluu kaksi Peltolasta eroitettua tilaa R. N:ot 12³⁸ ja 12³⁹, joitten yhteinen pinta-ala on 11,640 m². Maitten arvo on laskettuna Smk:n 10: — mukaan m²:ltä 116,400 markkaa. Tilalla on 992 m³ suuruinen puinen asuinrakennus, joka huonon kuntonsa vuoksi on melkein arvoton. Lisäksi on tilalla kaksi muuta rakennusta ja kaivo. Näitten yhteinen arvo on kunnan kiinteistöluettelossa 54,500 markkaa. Koko kiinteistön arvo on siten 170,900 markkaa.

Alueen väestön on näinollen kunnan laitoksia käyttäessään suoritettava tämä Malmilla olevassa hallintokeskuksessa. Kuitenkin voidaan veroilmoitukset tehdä eräissä alueilla olevissa liikkeissä, joista myös jaetaan veroilmoituskäytännöksi. Kunnallisverot on maksettava joko Malmilla tai kaupungissa oleviin pankkeihin.

7. TIKKURILAN TAAJAVÄKINEN YHDYSKUNTA.

Liitosalueesta on osa aikoinaan julistettu taajaväkiseksi yhdyskunnaksi. Tämä on tapahtunut jo marraskuun 4 p:nä 1908 annetulla senaatin päätöksellä. Yhdyskunnan alue käsittää Tikkurilan, Haxbölen ja Hanabölen kylät. Sen ulkopuolelle ovat siis jääneet Fastbölen kylä, Rekolan lahjoitusmaa ja kirkonkylään kuuluva Korson alue sekä muut kirkonkylän Backasiin kuuluvat tilat. Yhdyskuntaa varten on kuvernööri myös syyskuun 4 p:nä 1917 vahvistanut »Organisationsreglemente för Dic-

kursby samhälle»-nimisen ohjesäännön. Tämäkään yhdyskunta ei ole mitenkään järjestäytynyt ja päätös yhdyskunnan muodostamisesta on viime vuosina ollut unohduksissa. Joulukuussa 1933 täytyi kunnallislautakunnan maaherran tiedusteluun, onko Tikkurilan taajaväkiä yhdyskuntaa varten valittu valtuusto, tiedoittaa, että lautakunnan tiedossa ei ole, onko Tikkurilan taajaväkisellä yhdyskunnalla edes oikeutta asettaa valtuustoa. Maaherra kuitenkin marraskuun 29 p:nä 1934 määräsi, että yhdyskunnalle v:n 1935 lopussa oli valittava valtuusto, mutta tämä määräys on myöhemmin peruutettu.

8. KANSAKOULUOLLOT.

Tämä liitosalue on jaettu kolmeen kansakoulupiiriin, nimittäin Tikkurilan ja Rekolan suomenkielisiin piireihin sekä Tikkurilan ruotsinkieliseen piiriin.

Tikkurilan suomenkielisellä piirillä on kaksi eri koulukiinteistöä, Tikkurilan vanha ja Tikkurilan uusi kansakoulu.

Tikkurilan vanha suomenkielinen kansakoulu sijaitsee Peltolasta eroitetuilla tiloilla R. N:ot 12³⁶⁻³⁷. Koulutontin pinta-ala on kaikkiaan 11,125 m². Laskettuna 10 markan mukaan m²:ltä on tontin arvo 111,250 markkaa. Koulutalo on rakennettu jo v. 1885. Se on kaksikerroksinen puinen rakennus ja nyttemmin välttävässä kunnossa. Rakennuskuution arvoksi voidaan asettaa vain 70 markkaa ja kun kuutiosisältöä on 1,464 m³, tulee rakennuksen arvoksi 102,500 markkaa. Koulutontilla on keittiörakennus, jonka kuutiosisältö on 247 m³ ja arvo saman yksikköhinnan mukaan laskettuna 17,000 markkaa. Edelleen on koulutontilla halkovaja ja käymälä, arvoltaan 13,000 markkaa, kellari arvoltaan 10,000 markkaa ja kaivo, arvoltaan 2,500 markkaa. Koko kiinteistön arvo on näin laskettuna 256,250 markkaa. Kouluirtoaimiston arvo on 19,096 markkaa.

Tikkurilan uusi suomenkielinen kansakoulu sijaitsee Peltolasta eroitettulla tilalla R. N:o 12²⁵. Tontin pinta-ala on 4,800 m² ja arvo laskettuna 12 markan mukaan m²:ltä 57,600 markkaa. Koulutalo on rakennettu v. 1925. Se on kaksikerroksinen kivirakennus ja tyydyttävässä kunnossa. Rakennuksen kuutiosisältö on 2,013 m³ ja laskettuna 230 markan mukaan m³:ltä tulee sen arvoksi 464,000 markkaa. Koulun halkovaja- ja käymälärakennuksen arvo on 17,000 markkaa ja kaivon arvo 1,400 markkaa. Koko kiinteistön arvo on siten 540,600 markkaa. Kouluirtoaimiston arvo on 25,144 markkaa.

Rekolan suomenkielinen kansakoulu sijaitsee Hanabölen kylässä Rekolan pysäkestä jonkun matkaa itäänpäin. Koulutontti on eroitettu Heikkaksen tilasta ja on sillä R. N:o 4²². Pinta-ala on 14,670 m². Laskettuna 6 markan mukaan m²:ltä on sen arvo pyörein luvuin 88,020 markkaa. Koulurakennus, joka on kaksikerroksinen kivirakennus, on valmistunut v. 1928. Sen ilmoitetaan kuitenkin olevan vain välttävässä kunnossa. Laskettuna 250 markan mukaan m³:ltä, tulee rakennus, jonka kuutiosisältö on 2,650 m³, 662,500 markan arvoiseksi. Koulutontilla on lisäksi halkovaja- ja käymälärakennus, jonka arvo on 13,000 markkaa, ja kaivo, arvoltaan 2,000 markkaa. Koko kiinteistön arvo on tällä tavoin 765,520 markan arvoinen. Kouluirtoaimiston arvo on 41,041 markkaa.

Tikkurilan ruotsinkielinen kansakoulu sijaitsee rautatien itäpuolella Erikas'ista aikoinaan eroitettulla tilalla, jolla on R. N:o 7¹⁰. Koulutontin pinta-ala on 4,960 m². Arvioituna 10 markan mukaan m²:ltä on tontin arvo 49,600 markkaa. Tontilla on kaksi puista yksikerroksista koulu- ja asuinrakennusta. Toinen on rakennettu v. 1896 ja perusteellisesti korjattu v. 1905. Sen kuutiosisältö on 1,410 m³ ja arvo laskettuna 170 markan mukaan 239,700 markkaa. Toinen on pienempi, ainoastaan 364 m³:n suuruinen samanlainen puurakennus. Se on rakennettu v. 1900. Sen arvo on laskettuna 150 markan mukaan m³:ltä 54,000 markkaa. Tontilla on myös

kaksi halkovaja- ja käymälärakennusta, joista kuitenkin v. 1896 rakennettu on arvo-
ton, mutta toinen v. 1931 valmistunut sensijaan hyvässä kunnossa ja 21,000 markan
arvoinen. Koko tämän kiinteistön arvo on näin laskettuna 366,300 markkaa. Koulu-
irtaimiston arvo on toisessa rakennuksessa, jota käytetään yläkouluna, 26,670 mark-
kaa, ja toisessa rakennuksessa, jota käytetään alakouluna, 4,973 markkaa.

Tikkurilan ruotsinkielisellä koulupiirillä on alakoulu myös Hanabölessä. Tämä
koulu toimii kuitenkin vuokrahuoneistossa. Sen kouluirtaimiston arvo on 3,188
markkaa.

Tämän liitosalueen kansakoulukiinteistöjen arvo on näinollen yhteensä 1,928,670
markkaa ja kouluirtaimiston arvo 120,132 markkaa.

Opettajien lukumäärä on Tikkurilan suomenkielisessä piirissä 5, Rekolan suomen-
kielisessä piirissä 2 ja Tikkurilan ruotsinkielisessä piirissä 5 eli yhteensä tällä liitos-
alueella 12.

Oppilaiden lukumäärä oli lokakuussa vv. 1933 ja 1934 eri piireissä seuraava:

Koulupiiri	1933			1934		
	Alak.	Yläk.	Yht.	Alak.	Yläk.	Yht.
Tikkurilan suomenkielinen piiri	57	102	159	65	91	156
Rekolan suomenkielinen piiri	19	33	52	27	37	64
Tikkurilan ruotsinkielinen piiri	52	83	135	52	96	148
Yhteensä	128	218	346	144	224	368

Tämän liitosalueen koulupiirien oppilasmäärä oli v. 1934 13.8 % kunnan koko
oppilasmäärästä. Suomenkielisiä oppilaita oli 220 ja ruotsinkielisiä 148.

Kunnan menot näitten piirien kouluista olivat v. 1933 seuraavat:

Menojen laatu	Tikkurilan suomenk. p. Smk.	Rekolan suomenk. p. Smk.	Tikkurilan ruotsink. p. Smk.	Yhteensä Smk.
Opettajain palkat, valtiolta	78,658: 05	29,617: 80	79,425: 40	187,701: 25
» » , kunnalta	17,670: —	6,960: —	25,026: —	49,656: —
Rakennusten kunnossapito	14,882: 60	5,473: 55	4,044: 40	24,400: 55
Koulukalusto	3,481: 25	128: 20	776: 45	4,385: 90
Opetusvälineet	1,354: 95	481: 80	896: 85	2,733: 60
Oppikirjat	3,519: 15	1,322: —	3,390: 30	8,231: 45
Oppilaiden muut koulutarvikkeet	2,731: 40	733: 25	1,265: 95	4,730: 60
» ravinto ja vaatetus	18,399: 50	5,449: 25	13,844: 05	37,692: 80
Lämpö	14,009: 50	8,077: 50	11,830: —	33,917: —
Valo	3,208: 50	2,212: 50	3,076: 65	8,497: 65
Siivous	3,153: 05	1,981: 70	4,152: 95	9,287: 70
Vuokrat	—	—	12,000: —	12,000: —
Taloudenhoito	297: 50	153: 40	247: 80	698: 70
Yhteensä	161,365: 45	62,590: 95	159,976: 80	383,933: 20

Kansakoulujen tulot olivat samana vuonna seuraavat:

Tulojen laatu	Tikkurilan suomenk. p. Smk.	Rekolan suomenk. p. Smk.	Tikkurilan ruotsink. p. Smk.	Yhteensä Smk.
Valtionapu opettajain palkkaukseen	78,658: 05	29,617: 80	79,425: 40	187,701: 25
» rakennusten kunnossapitoon	4,875: —	2,210: —	3,495: —	10,580: —
» muihin menoihin	.	.	.	50,555: 72
Yhteensä	.	.	.	248,836: 97

Menojen ja tulojen erotus oli siten Smk. 135,096: 23, mikä määrä siis v. 1933 on joutunut verotuksella peitettäväksi.

Liitosalueen kouluja varten on vain yksi valtion laina, v. 1930 nostettu 267,000 markan suuruinen laina Rekolan koulua varten (Laina N:o 1658). Siitä oli v:n 1934 lopussa maksamatta Smk. 261,159: 90.

9. KIRJASTO- JA MUU VALISTUSTOIMINTA.

Mainittakoon, että kunnan Pakinkylässä sijaitsevalla suomenkielisellä keskuskirjastolla on lainausasemat Tikkurilan ja Rekolan suomenkielisissä kansakouluissa.

Samoin kuin Malmi—Tapanilan ja Pakinkylän liitosalueilla toimii myöskin tällä alueella kunnan tukema n. s. maatalouskerho. Sitä hoitaa yhdistys, nimeltään Tikkurilan Maatalouskerhoyhdistys. Kunnan avustus on ollut 3,000—4,500 markkaa.

Mainittakoon myös, että kunta kustantaa kesäisin vartioinnin Rekolan kohdalla Keravanjoen rannassa olevalla yleisellä uimapaikalla. Vuosikustannus on 1,000 markkaa. Tikkurilassa on urheilukenttä, jonka ylläpitoon kunta on ottanut osaa.

10. KÖYHÄINHOITO.

Alue on kunnan köyhäinhoidon hallinnossa jaettu kahteen piiriin, Tikkurilan I piiriin ja Tikkurilan II piiriin. Rajana on rautatie.

Köyhäinhoidon nauttijoita oli v. 1934 I piiristä laitoshoidossa 22, yksityishoidossa olleita lapsia 4 ja muussa muodossa avustettuja 151 eli yhteensä 177 tapausta. II piiristä olivat vastaavat luvut: laitoshoidossa 30 ja muuta avustusta saaneita 124 eli yhteensä 154 tapausta. Kummastakin piiristä oli siten sanottuna vuotena yhteensä 331 köyhäinhoidon nauttijaa. Tämä oli 11.2 % kunnan kaikista köyhäinhoidon nauttijoista. Näitten piirien köyhäinhoitomenot olivat v. 1934 yhteensä Smk. 366,246: 10.

Muuten viitattakoon tässä Malmi—Tapanilaa koskevassa erikoisselvityksessä olevaan esitykseen kunnan köyhäinhoidosta yleensä.

11. TYÖTTÖMYYSHUOLTO.

Liitosalueen väestön keskuudessa on viimeisinä pulavuosina ilmennyt verrattain runsaasti työttömyyttä. Ainoastaan Malmi—Tapanilan ja Pakinkylän liitosalueet ovat kunnan työttömyyshuollon kannalta olleet tärkeämmät kuin tämä liitosalue. Kunnan työttömyystoimistolla on asiamies Tikkurilan kylässä. Samoin on täällä ollut

työttömille annettavien ruoka-annosten jakeluasema. Varatöinä on tällä alueella suoritettu eräitä suurehkoja tietöitä.

12. TERVEYDEN- JA SAIRAANHOITO.

Sen kautta, että tämä liitosalue on hyvässä rautatieliikenneyhteydessä Malmiin päin, voi alueen väestö suuremmilta vaikeuksilta käyttää hyväkseen Malmin aseman lähellä olevia kunnallisia sairaaloita ja muita terveyden- ja sairaanhoitoviranomaisia, kuten lääkäreitä ja kättilöä. Liitosalueelle onkin sijoitettu vain yksi kunnan terveydenhoitoviranomainen, nimittäin terveyssisar. Liitosalue kuuluu kokonaisuudessaan Tapanila—Tikkurilan terveyssisarpiiriin. Tämän toimistossa on kunnan irtaimistoa 6,743 markan arvosta.

Kunnan sairaalassa Malmilla v. 1933 hoidetuista 679 potilaasta oli 68 eli 10.0 % tältä liitosalueelta. V. 1934 hoidetuista 706 potilaasta oli 110 eli 15.7 % tältä alueelta.

13. PALOTOIMI.

Palosammutustyöstä tällä alueella huolehtii erään teollisuuslaitoksen palokunta, Oy. Schildt & Hallbergin tehdaspalokunta, sekä kaksi vapaaehtoista palokuntaa, Tikkurilan V.P.K. ja Rekolan V.P.K.

Tikkurilan V. P. K:aan kuuluu 29 aktiivisesti toimivaa miestä päällystö tähän luettuna. Hälytys tapahtuu sireenillä. Palokunnalla on »Esa»-mallinen kannettava moottoriruisku, ruiskuauto erillisellä ruiskulla ja käsipainoruisku. Ruiskujen vesiteho on yhteensä 400 l/m. Kahden tuuman letkuja on 200 metriä. Palokunnalla on oma tontti, mutta ei vielä taloa, ainoastaan kalustovaja.

Oy. Schildt & Hallbergin tehdaspalokunnan hälytysvahvuus on 1+6 miestä, jotka kaikki asuvat tehtaan alueella, mutta tarpeen vaatiessa on jokainen tehtaan palveluksessa oleva velvollinen osallistumaan palokunnan työhön. Hälytys tapahtuu palosiireenillä tai torvella. Hälytysvahvuuteen kuuluu kannettava moottoriruisku, 1,200 l/m vesiteholla, 300 metriä kolmen tuuman ja 200 metriä kahden tuuman letkua. Tarpeen vaatiessa voidaan tehtaan ulkopuolelle lähettää kaksi käsivoimaruiskua 500 l/m vesiteholla ja 100 metriä kahden tuuman letkua. Tehtaalla on sitäpaitsi erikoisruiskut.

Rekolan V. P. K:aan kuuluu samoin 29 toimivaa jäsentä. Palokunnalla on ainoastaan käsivoimaruisku, jonka teho on 180 l/min. Kahden tuuman letkua on 90 metriä. Palokunnalla on oma talo lahjatontilla ja kalustovaja.

Ehkäisevä palosuojelu on sen varassa, mitä palovakuutusyhtiöt vaativat.

Kunnan toimesta on Tikkurilaan rakennettu palokaivo, jonka arvo kunnan kiinteistöluettelossa on 8,000 markkaa.

14. RAKENNUSTOIMINNAN VALVONTA.

Sen senaatin marraskuun 4 p:nä 1908 antaman päätöksen mukaan, jolla Tikkurila julistettiin taajaväkiseksi yhdyskunnaksi, oli yhdyskunnalle laadittava rakennusjärjestys. Tällaista ei kuitenkaan ole laadittu eikä rakennustoiminta muutenkaan ole minkään valvonnan alaista.

Senkautta että Tikkurilan, Hanabölen ja Haxbölen kylät kuuluvat Tikkurilan taajaväkiseen yhdyskuntaan, on rakennussuunnitelman laatiminen näitä kyliä varten asemakaavalain 57 §:n mukaan pakollista. Saman lain 60 §:n mukaan on yhdyskunnassa, jossa tulee olla rakennussuunnitelma, voimassa rakennuskielto siksi,

kun rakennussuunnitelma on vahvistettu, kuitenkin siten, että maaherra voi erikoistapauksissa myöntää poikkeuksen rakennuskiellosta. Sanotuissa kylissä on näin ollen toistaiseksi rakennuskielto olemassa. Tämä ei kuitenkaan liene paikkakunnan väestölle tunnettua, koska uutisrakennustoimintaa useissa paikoin harjoitetaan ilman maaherran lupaa.

Maaherran aloitteesta on ryhdytty alustaviin toimenpiteisiin rakennussuunnitelman laatimiseksi yhdyskuntaa varten. On nimittäin pidetty toimitus rakennussuunnitelman alaiseksi pantavan alueen rajojen määrittämiseksi, mikä toimitus on päättynyt elokuun 11 p:nä 1934.

15. TIEOLOT.

Suuret valtamaantiet kaupungista pohjoiseen ja itään tulevat kahdessa kohtaa tässä käsiteltävänä olevalle liitosalueelle, mutta niin laitaosissa, että niillä ei ole sanottavaa käytännöllistä merkitystä esikaupunkiasutuksen liikenneväylinä. Alueen luoteiskulmassa aivan rajalla tulee pohjoiseen johtava valtamaantie 1,650 metrin pituudelta tälle alueelle. Samoin tulee vanha Porvoon maantie ensin Fastbölen kylän itäosassa 3,380 metrin, Haxbölen kylän itäosassa 500 metrin ja Hanabölen itäkulmassa 980 metrin pituudelta alueen rajojen sisäpuolelle.

Alueen oman liikenteen kannalta tärkein yleinen maantie on se, mikä Helsingin kirkolta pohjoisesta valtamaantiestä eroten vie Tikkurilan kylän eteläosan, Haxbölen kylän ja Fastbölen kylän kautta vanhalle Porvoon maantielle. Tätä valtion välittömässä hoidossa olevaa maantietä on alueella 5,250 metriä.

Valtion maanteistä puhuttaessa on vielä täydellisyyden vuoksi mainittava, että valtion maantietä on myöskin alueen pohjoiskärjessä 420 metriä. Tämä on osa Hyrylän ja Korson pysäkin välistä maantietä.

Varsinaisia vanhoja kyläteitä on alueella myös joitakin. Niinpä johtaa edellämainitulta Helsingin pitäjän kirkolta tulevalta maantieltä kylätie Tikkurilan kylän länsiosan läpi yhtyen kylän luoteisosassa pohjoiseen maantiehen. Radan itäpuolella eroaa samalta maantieltä Haxbölen kylässä kylätie pohjoiseen päin Haxbölen kylän läpi Hanabölen Petakseen ja Pejasiin.

Esikaupunkiasutuksen vaatimia paikallisteitä on järjestetty lakimääräisiksi kyläteiksi pääasiallisesti vain Tikkurilan kylässä. Täällä on viime vuosina muodostettu neljä tiekuntaa. Näistä kaksi toimii n.s. Peltolan alueella. Toisen n.s. Peltolan tiekunnan hoidossa on 6.350 km tietä ja toisen samoin Peltolan tiekunnaksi kutsutun tiekunnan hoidossa 5.5 km tietä. Kolmas tiekunta on n.s. Sahan tiekunta, joka ylläpitää 1.2 km pituista tietä, mikä radan länsipuolella johtaa Tikkurilan asemalta Hiekkaharjun pysäkillä. Neljäs on n.s. Kinaporin tiekunta, joka ylläpitää tietä Hiekkaharjun pysäkillä rajan itäpuolelle Tikkurilan ruotsalaiselle kansakoululle maantien varressa. Tämän tiekunnan hoidossa on 1.005 km. tietä.

Alueella on vielä tiekunta, joka on perustettu osaksi esikaupunkiasutuksen tarpeita silmälläpitäen, mutta osaksi myös yleisen kulkuyhteyden saamiseksi alueen pohjoisimman osan ja muun osan välillä. Tämä on Korso—Rekolan tiekunta. Sen hoidossa on radan itäpuolella tietä 3.5 km.

Rekolan esikaupunkialueella ei tieloja ole vielä järjestetty lakimääräiselle pohjalle. Tiekuunnan sijasta toimii alueella Koskelan Tieosuuskunta r.l.-niminen yhtymä. Sen toimintapiiri on rajoitettu Heikaksen, Havukosken ja Stors'in tiloille syntyneen esikaupunkiasutuksen piiriin. Osuuskunnan hoidossa on teitä noin 6 km. Vireillä on ollut kysymys tiekunnan perustamisesta, joka ottaisi hoitoonsa osuuskunnan tiet ja lisäksi muita teitä noin 2.5 km., mutta tiekunnan perustamista on myös vastustettu, minkä vuoksi tuloksiin ei vielä ole päästy.

Helsingin maalaiskunta on viime vuosina varatöinä jonkun verran rakentanut näitten tiekuntien teitä samoin kuin eräitä yksityisten hoidossa olevia teitä.

16. SÄHKÖKYSYMYS.

Liitosalueella toimii kulutusvirran myyjänä Malmin Sähkölaitos Osakeyhtiö. Yhtiön toiminnasta on esitetty yksityiskohtaisempia tietoja Malmi—Tapanilan liitos-aluetta koskevassa erikoisselvityksessä. Yhtiön toimintamuodot ovat tällä alueella samat kuin Malmi—Tapanilassa. M.m. hoitaa yhtiö tievalaistusta samoilla perusteilla kuin sanotulla alueella.

17. ASUTUSTOIMINTA.

Nyt kysymyksessä olevalla alueella on kunta harjoittanut asutustoimintaa suuremmassa määrin kuin missään muussa osassa. Kunnan lakimääräisen asutuslautakunnan välityksellä myönnetystä 161 lainasta on 103 sijoitettu tälle alueelle. Näistä on Tikkurilan kylään myönnetty 49, Hanabölen kylään 40 ja Kirkonkylään kuuluvaan Korson osaan 14. Näitten lainojen maksamaton määrä oli v:n 1934 lopussa Smk. 855,440: 31.

Paitsi asutuslainoja on kunta välittänyt tälle alueelle myös omakotilainoja maatalousministeriön käytettävänä olevasta omakotirahastosta. Tällaisia lainoja oli v:n 1934 lopussa 20, josta Tikkurilan kylään sijoitettuja 13, Hanabölen kylään sijoitettuja 6 ja Korson alueelle sijoitettuja 1. Näitten lainojen maksamaton määrä oli yllämainittuna ajankohtana 168,000 markkaa. Kunnan muihin osiin oli tällaisia lainoja välitetty vain 4.

Mainittakoon tässä yhteydessä, että kunnan asutusrahaston oma pääoma oli v:n 1934 lopussa Smk. 14,583: 41 ja kunnan omakotirahaston Smk. 1,825: 05.

18. KYSYMYS ALUEEN LIITTÄMISESTÄ KAUPUNKIIN.

Nyt kysymyksessäolevan alueen vastainen kunnallinen asema ei ole itsessään selvä eikä aivan helposti järjestettävissä tyydyttävälle kannalle. Järjestelyn täytyy ilmeisesti jäädä eräissä suhteissa väliaikaiseksi.

Alueella on siis, huolimatta siitä, että se sijaitsee kaukana kaupungista, verrattain huomattavaa kaupunkimaista asutusta. Alueen väestöstä, joka nousee noin 3,100 henkeen, on, kuten on osoitettu, enää vain 21.3 % maanviljelijäväestöä. Maanviljelijäväestöä on alueella siten kuitenkin suhteellisesti jonkun verran enemmän kuin muilla esikaupunkialueilla. Muu väestö saa toimeentulonsa joko kaupungissa tai paikkakunnan oman teollisuuden palveluksessa. Ammattia harjoittavista päähenkilöistä oli v. 1930 23.5 % kaupungissa toimessa olevia. Tämä prosenttiluku on kuitenkin pienempi kuin useimpien muitten esikaupunkialueiden. Alueen kaupunkilaistuminen ja sen kuuluminen kaupungin talouspiiriin ei siten asutuksen esikaupunkiluonteesta huolimatta ole kehittynyt yhtä pitkälle kuin useimmilla muilla esikaupunkialueilla. Alue on eräänlaista rajaseutua kaupunkiasutuksen ja maaseutuasutuksen välillä.

Sen ohjelman mukaan, minkä kaupungin esikaupunkivaltuuskunta v. 1921 esitti kaupungin ympäristön kunnallisen jaoituksen muuttamiseksi, olisi koko nyt kysymyksessä oleva alue ollut liitettävä kaupunkiin. Saman kannan omaksui ylemmän itsehallinnon toteuttamista valmistellut valtion komitea v. 1923.

Ehdotus, että myöskin tämä alue liitettäisiin kaupunkiin, perustui ajatukseen, että kaupunkiin olisi liitettävä kaikki Helsingin maalaiskunnassa samoin kuin myöskin Espoon maalaiskunnassa olevat esikaupunkialueet. Kaupungin viranomaisille oli varattava täysi vaikutusvalta alueen asemakaavallisen kehityksen ohjaamiseen ja rakennustoiminnan valvomiseen. Tällä tavoin tahdottiin välttää sitä, että järjestä-

mätön asutus entistä voimakkaammin alkaisi suuntautua tälle alueelle sen jälkeen, kuin oloja Malmi—Tapanilan esikaupungissa ja muillakin esikaupunkialueilla ryhdyttäisiin järjestämään ja tiukentamaan niinhyvien rakennuksille kuin teille asetettavia vaatimuksia.

Kaupungin alueen laajentamista myöskin tätä Helsingin maalaiskunnan osaa käsittäväksi näytti kuitenkin erittäinkin vaativan se, että 1920-luvun alussa suunniteltiin Helsingin käskynhaltijakunnan muodostamista, mihin uuteen hallintopiiriin olisi haluttu lukea kaikki kaksikieliset osat kaupungin ympäristöä. Kun käskynhaltijakuntalaitoksesta laadittujen suunnitelmien mukaan käskynhaltijakunnan piirin tuli perustua kunnalliseen jaoitukseen ja mikäli mahdollista rajoiltaan langeta yhteen kaupunkikunnan alueen rajojen kanssa, haluttiin Tikkurilan kaksikielinen ja lisäksi enemmistöltään suomenkielinen alue alunperin liittää kaupunkikuntaan.

Vaikka selvitysmies yleensä on voinut perustaa ehdotuksensa kaupungin ympäristön kunnallisen jaoituksen muuttamiseksi edellämainittuihin ehdotuksiin vv:lta 1921 ja 1923, on hän tullut siihen tulokseen, että nykyoloissa on kysymyksessä olevaan Tikkurilan alueeseen nähden tehtävä poikkeus mainituista suunnitelmista.

Aikoinaan suunniteltua kaupunkiin liittämistä vastaan puhuu pääasiallisesti alueen etäinen asema kaupungista.

Tikkurilan rautatieasema, jonka kautta liikenne edelleen autobussiliikenteen kehityksestä huolimatta käy kaupungin ja tämän alueen pääasutuksen välillä, sijaitsee kaupungin asemalta 16 km:n päässä, ja Rekolan pysäkki, joka on tämän alueen toiseksi tärkein liikennekeskus, 20 km:n päässä. Korson pysäkillä on jopa 23 km samaa matkaa. Maanteitse on kaikille tämän seudun asutusalueille vieläkin pitempi matka.

Jos olisi kysymyksessä varsinainen maaseutualue, joka asettaa kunnallishallinnolle verrattain vähäisiä tehtäviä, ei tämä alueen etäisyys kaupungin keskusvirastojen sijoituspaikasta sanottavia merkitsisi. Nyt tämä alue kuitenkin on joutunut kaupunkilaistumisen piiriin. Kunnan viranomaisilta vaaditaan tämän alueen hallinnossa jo huomattavasti suurempaa paikallistuntemusta, parempia rakennustoiminnan jatkuvan valvonnan mahdollisuuksia ja yleensä välittömämpää, vähemmän ajanhukkaa aiheuttavaa yleisön palvelua kuin maaseutuoloissa. On luultavaa ja myöskin ymmärrettävää, että kaupunki lähivuosina haluaisi käyttää muitten kaupunkia lähempänä olevien liitosalueiden olojen järjestelyyn tällaisiin töihin liikenevät varat ja että tämän etäisemmän alueen olojen kehittäminen senvuoksi kauan tultaisiin kaupungin taholta laiminlyömyään.

Alueen etäisyydestä ja sen aseman, maaston ja asutuksen erikoisuudesta johtuu myös, ettei kaupungin asemakaavapolitiikan johdon ja rakennustoiminnan kannalta katsoen ole välttämätöntä, että asemakaavatoimen johto on keskitetty kaupungin viranomaisille. Useimmat tämän seudun asutusalueista ovat asemakaavoitettavat itsenäisesti kaupungin yleisasemakaavasta riippumattomasti. Tämän alueen asemakaavallisessa järjestelyssä ja tieolojen kehittämisessä samoin kuin vedenhankinnassa ja viemärioloissa voidaan ilmeisesti myös vielä kauan tyytyä pienempiin vaatimuksiin kuin kaupunkia lähempänä olevilla alueilla. Asutus on edelleen kaikesta huolimatta verrattain harvaa. Asuntotontit ovat yleensä vielä suuremmat kuin useimmilla muilla esikaupunkialueilla, edustaen tässäkin suhteessa välimuotoa kaupunki- ja maaseutu-asutuksen välillä.

Kaikkeen tähän katsoen ja kun muita mahdollisuuksia tämän alueen kunnallisten olojen järjestämiseen on tarjona, on selvitysmies luopunut ehdottamasta koko tämän alueen liittämistä kaupunkiin.

Kuitenkin on eräs osa Tikkurilan kylää tässä kohden poikkeusasemassa.

Kuten aikaisemmin on mainittu, sijaitsee eräs osa Tikkurilan kylää Keravanjoen eteläpuolella. Tässä osassa on Puistolän rautatiepysäkki ja tämän pysäkin ympäristöön on myöskin, kuten niinkään on todettu, Tikkurilan kylän maille syntynyt

esikaupunkiasutusta. Tämä liittyy välittömästi Tapaninkylän puolella olevaan esikaupunkiasutukseen.

Kaupungin ympäristön kunnallista jaoitusta uudistettaessa ei ole syytä vetää kaupungin alueen rajaa Tapaninkylän esikaupunkiasutuksen ja sanotun Tikkurilan kylän asutuksen väliltä ja jättää jälkimmäistä asutusta siten välittömästi kaupungin rajan ulkopuolelle. Järjestämätön asutus kehittyisi tähän asemaan jätettynä täällä varmaankin sangen nopeasti, varsinkin sen jälkeen kuin rakennustoiminnalle rajan toisella puolen alettaisiin asettaa rajoituksia ja vaatimuksia. Tämän Tikkurilan kylän osan asemakaavoittaminen tapahtuu myös päinvastoin kuin saman kylän muitten osien luonnollisimmin Tapaninkylän asemakaavoittamisen yhteydessä. Sen asemakaava tulee olemaan Tapaninkylän asemakaavan välitöntä jatkoa. Lisäksi on tärkeänä seikkana huomattava, että liittämällä tämä osa Tikkurilan kylää kaupunkiin saadaan Keravanjoki tällä kohtaa kaupungin luonnolliseksi pohjoiseksi rajaksi. Tämä ei ole ainoastaan puhtaasti ulkonaisesti suotavaa, vaan myöskin senvuoksi hyvä, että joki sellaisenaan voidaan, jos vältetään siltojen rakentamista joen yli, muodostaa esteeksi esikaupunkiasutuksen laajenemiselle tähän suuntaan.

Sanotulla Keravanjoen eteläpuolella sijaitsevat lääninmaanmittauskonttorin maaliskuun 19 p:nä 1935 päivätyn kartan mukaan seuraavat Tikkurilan kylään kuuluvat tilat tai tilanosat:

Lillskäggasin verotalosta N:o 2 erotetut R. N:ot 2⁷, 2¹⁴, 2²⁶—⁴⁶, 2²⁰⁶—²⁰⁷, 2²⁰⁹ ja 2²¹¹ sekä osa Lillskäggasta, R. N:o 2²¹².

Storskäggasin verotalosta N:o 3 muodostetuista Nystun, Koivulan ja Storskäggasin tiloista erotetut R. N:ot 3¹², 3¹⁶, 3¹⁸—²⁰, 3²⁴—²⁸, 3³⁰, 3³⁴, 3³⁶, 3⁴², 3⁴⁷, 3⁵⁰, 3⁵², 3⁵⁶, 3⁶²—⁸¹, 3⁸⁵—⁹⁹, 3¹⁰¹, 3¹⁰³—¹¹⁵, 3¹¹⁷—¹¹⁸, 3¹²¹—¹²², 3¹²⁵—¹²⁶, 3¹⁴⁵—¹⁴⁶ sekä osa Storskäggas R. N:o 3³³, Fastbo-, R. N:o 3¹⁰² ja Nystu, R. N:o 3¹⁴⁴, -nimisiä tiloja.

Nybondasin verotalosta N:o 11 erotetut R. N:ot 11⁶, 11¹⁰—¹², 11¹⁶—¹⁷, 11²⁰ ja 11⁵⁵—⁵⁶ sekä osa Erikas, R. N:o 11⁵, ja Nybondas, R. N:o 11³⁴-nimisiä tiloja.

Tähän tulevat lisäksi rautatietä varten pakkolunastetut alueet tässä mainittujen tilojen välissä sekä eräät ylläesitettyjen tilojen välissä olevat yhteismaat ja tiemaat sekä muut mahdollisesti pakkolunastetut alueet.

Selvitysmies näinollen ehdottaa, että ylläluetellut Tikkurilan kylän tilat kokonaisuudessaan sekä ne osat sanotun kylän yllämainittuja tiloja, mitkä sijaitsevat Keravanjoen eteläpuolella, liitetään kaupunkiin.

Vesialuetta, mikä on Keravanjoessa Tikkurilan kylän kohdalla ei ole jaettu. Kaupunkiin liitettävän osan ja muun Tikkurilan kylän välinen raja Keravanjoessa on vedettävä kulkemaan joen keskellä noudattamalla heinäkuun 23 päivänä 1902 annettua lakia, joka sisältää määräyksiä välirajasta vedessä ja vesialueen jaosta, sekä siten, että kumpikin ranta katsotaan eri kyläksi. Kaupunkiin liitettävän vesialueen pinta-ala on vähäinen eikä ennen rajankäyntiä laskettavissa.

Kaupunkiin liitettävien maitten pinta-ala on pitäjänkartalta laskettuna 143 ha.

19. KAUPUNKIIN LIITETTÄVIEN ALUEIDEN ULKOPUOLELLE JÄÄVIEN OSIEN KUNNALLINEN ASEMA.

Sikäli käy selvitysmiehen ehdotus nyt käsiteltävänä olevien Helsingin maalaiskunnan osien vastaisesta kunnallisesta asemasta yhteen yllämainittujen aikaisempien suunnitelmien kanssa, että puheenaolevaa aluetta ei selvitysmiehenkään ehdotuksen mukaan ole syytä lukea supistettuun Helsingin maalaiskuntaan.

Kaupungin ympäristön kunnallisen jaoituksen uudistuksen eräitä tärkeimpiä tehtäviä on, niin pitkälle kuin se kunnallistaloudellisesti ja muista syistä on mahdollista, luoda sellaiset kuntamuodostumat, joitten väestöä yhteiset edut ja harrastukset yhdistävät. Tätä silmälläpitäen on, milloin se vain on mahdollista, erotettava toisis-

taan eri kuntiin ne Helsingin maalaiskunnan osat, mitkä ovat säilyneet maanviljelijäväestön hallussa, ja ne osat, joissa asuu esikaupunkiväestöä. Koska Tikkurilan väestöstä jo yli kolmeneljäsosaa on kaupunkielinkeinojen varassa elävää, on tämän väestön asumasta osasta muodostettava oma kunta. Tällöin jää supistettu Helsingin maalaiskunta maanviljelijäväestön haltuun ja voi menestyksellä toimia maalaiskuntana.

Kunnallisen jaoituksen muutoksia suunniteltaessa on myös, vaikka kysymys käskynhaltijakunnan perustamisesta toistaiseksi on rauennut, otettava huomioon hallitusmuodon 50 §:n säännös siitä, että »hallintoalueiden rajoja uudestaan järjestettäessä on varteenotettava, että alueet mikäli asianhaarat sallivat, tulevat yksikieliseksi, taikka että toiskieliset vähemmistöt niillä tulevat niin pieniksi kuin mahdollista». Siinä osassa Helsingin maalaiskuntaa, jossa maanviljelijäväestö edelleen on pääväestönä, on väestö enemmistöltään ruotsinkielistä. Kirkonkirjojen mukaan oli v. 1935 siinä osassa kuntaa, joka selvitysmiehen ehdotuksen mukaan tulisi muodostamaan supistetun Helsingin maalaiskunnan, ruotsinkielisiä 52.8 % ja suomenkielisiä 47.2 % (kts. mietintö N:o 13, siv. 6). Sensijaan on, kuten aikaisemmin on mainittu, nyt puheenaolevalla alueella v:n 1930 väestölaskennan tulosten mukaan 58.2 % suomenkielisiä ja 41.1 % ruotsinkielisiä. Hallitusmuodon sanotun vaatimuksen täyttämiseksi on näin ollen mikäli mahdollista vältettävä näitten kielellisesti eriluontoisten alueiden yhdistämistä samaan kuntaan kuuluviksi.

Tässä esitetyt näkökohdat huomioonottaen selvitysmies siis ehdottaa, että nyt kysymyksessäolevat osat Helsingin maalaiskuntaa ovat erotettavat tästä kunnasta erillään olevan kunnallishallinnon alaisiksi.

20. UUDEN KUNNAN ALUE.

Seuraavassa on vielä yksityiskohtaisemmin tutkittava, mitkä Helsingin maalaiskunnan osat näin ovat erotettavat Helsingin maalaiskunnasta.

Mitä suurimpaan osaan T i k k u r i l a n kylää tulee, niin on asia edelläesitetyn yleisen perustelun nojalla selvä. Koko eteläosa tätä kylää on jo siihen määrin ositettu asuntotiloiksi ja enemmistöltään suomenkielisen esikaupunkiväestön asuttama, että tämä osa ennen kaikkea on erotettava Helsingin maalaiskunnasta.

Tikkurilan kylän keski- ja pohjoisosaa on sensijaan edelleen esikaupunkiasutuksesta vapaata. Voisi tämän vuoksi mahdollisesti herätä ajatus, että nämä osat jäisivät supistettuun Helsingin maalaiskuntaan. Tällaiseen järjestelyyn ei kuitenkaan ole riittävää aihetta. Tikkurilan kylän tilojen maat sijatsevat, kuten oheellisesta kartastakin nähdään, varsin hajallaan sekä kylän etelä- että pohjoisosissa. Kylän jakamisesta kunnallisessa suhteessa seuraisi, että useitten tilojen maat olisi jaettava myös kameraalisesti. Supistettuun kuntaan jäisi yleensä vain asumattomia metsätiluksia. Näitten tilojen omistajain edut yhtä vähän kuin mikään yleinenkään etu eivät vaadi tällaiseen myös kunnallisen jaoituksen toteuttamistoimenpiteitä hankaloittavaa jakoa. Sitäpaitsi saadaan supistettua Helsingin maalaiskuntaa vastaan ehjempi raja, jos Tikkurilan kylä kokonaisuudessaan eroitetaan.

Mikäli F a s t b ö l e n kylän maantieteellinen asema sallisi, voisi sen jättää supistettuun Helsingin maalaiskuntaan. Tämä kylä on sikäli muihin Tikkurilan alueen samoin kuin sen eteläpuolella oleviin kyliin nähden toistaiseksi poikkeusasemassa, että tähän kylään ei ole syntynyt esikaupunkiasutusta. Tämän kylän asutuksen laadun vuoksi ei siis olisi aihetta asettaa sitä toiseen asemaan kuin Helsingin maalaiskunnan muita puhtaasti maataloudellisia ja enemmistöltään ruotsinkielisiä kyliä. Asiaan ei toistaiseksi vaikuta myöskään se, että huomattavia maa-alueita äskettäin on siirtynyt kaupungin evank.-lut. seurakuntien haltuun, koska näitten maitten käyttö edelleen kauvan pysynee entisellään. Senjälkeen kuin Tikkurilan kylä on erotettu Helsingin

maalaiskunnasta, joutuu kuitenkin Fastbölen kylä maantieteellisesti eristetyksi supistetusta kunnasta. Sen säilyttäminen kunnallisesti supistetun maalaiskunnan osana muodostuisi sellaiseksi epäsäännöllisyydeksi kunnallisessa jaoituksessa, jota ei voida puoltaa. Tämän kylän erottaminen supistetusta kunnasta on perustettava kunnallisen jaoituksen muuttamisesta annetun lain 2 §:n 2 momenttiin.

H a x b ö l e n pientä kylää on sekä tämän kylän maantieteellisen aseman että sinne syntymässä olevan esikaupunkiasutuksen tähden kunnallisen jaoituksen uudistuksessa käsiteltävä samalla tavoin kuin Tikkurilan ja Fastbölen kyliä. Sellaista järjestelyä ei näin ollen voida ajatella, että kylä jäisi supistettuun Helsingin maalaiskuntaan.

Mitä sitten H a n a b ö l e n kylään tulee, niin jakaantuu kylä asutuksensa puolesta kahteen osaan, pohjoiseen, jossa on esikaupunkiasutusta, sekä eteläiseen ja itäiseen osaan, joka on säilyttänyt maaseutuluonteensa. Pohjoisen osan esikaupunkiasutus on jo saavuttanut sellaisen laajuuden ja sillä on niin ilmeiset kasvamisen taipumukset, että tämä osa välttämättä on erotettava maanviljelijäväestön käsiin joutuvan kunnan hallinnosta. Kun näin on asianlaita ja kun myöskään ei ole mahdollista jättää kylän maaseutuasteella olevia osia maantieteellisesti eristetyssä asemassa olevaksi osaksi supistettua kuntaa, on tähänkin osaan nähden sovellettava samaa järjestelyä kuin edellämainittuihin kyliin nähden. Koko Hanabölen kylä on näin ollen myös erotettava Helsingin maalaiskunnasta.

Että alueen pohjoisin kärki, n.s. K o r s o n asutus, joka on syntynyt kirkonkylään kuuluvasta Backaksen tilasta erotetuille tiloille, on erotettava Helsingin maalaiskunnasta, lienee myöskin pitemmittä perusteluitta selvää. Sama koskee myöskin niitä samasta tilasta erotettuihin Björkbackan ja Backaksen tiloihin kuuluvia tilusosia, mitkä sijaitsevat erillään kirkonkylästä Tikkurilan kylän ja Räckhalsin lahjoitusmaan välissä.

Myöskin R ä c k h a l s i n lahjoitusmaahan nähden on ratkaisua pidettävä selvänä. Lahjoitusmaa on tosin puhtaasti maataloudellisiin tarkoituksiin käytettyä, mutta sen asema Tikkurilan ja Hanabölen kylien välissä ja kirkonkylästä eristettynä tekee myöskin sen erottamisen Helsingin maalaiskunnasta välttämättömäksi.

Tällaista järjestelyä vastaan voidaan ehkä huomauttaa, että on luonnotonta, että seurakunnan omistamaa maata tulee olemaan toisessa kunnassa kuin missä kirkko ja pappila ja yleensä seurakunnan hallinto sijaitsevat ja että seurakunta tulee näistä maistaan verovelvolliseksi vieraalle kunnalle. Tämä näkökohta on kuitenkin toisarvoinen. Suoranaisia käytännöllisiä hankaluuksia ei lahjoitusmaan hallinto tuota seurakunnalle, vaikka maa sijaitseekin toisessa kunnassa kuin seurakunnan hallinto, ja pelkästään verotuspoliittisista syistä ei kunnalliseen jaoitukseen voida jättää sellaista epäsäännöllisyyttä, mikä nyt kameraalisessa jaoituksessa on olemassa, että tämä lahjoitusmaa jää muodostamaan vieraaseen kuntaan kuuluvia aloja toisen kunnan sisäpuolella. Sitäpaitsi on luultavaa, että suurin osa nyt kysymyksessä olevaa Tikkurilan aluetta ja siten myös tämä lahjoitusmaa toistaiseksi tulevat kirkollisessa suhteessa jäämään supistettuun Helsingin pitäjän seurakuntaan.

Ryhdyttyäessä suunnittelemaan näitten alueitten kunnallishallintoa erillään supistetusta Helsingin maalaiskunnasta herää m.m. kysymys siitä, onko näistä alueista muodostettava yksi vaiko useampia kuntia.

Tämän alueen esikaupunkiasutus jakaantuu, kuten on todettu, kolmeen toisistaan erillään olevaan asutuskeskukseen, varsinaisen Tikkurilan asutukseen, Rekolan asutukseen ja Korson asutukseen. Etenkin Tikkurilan ja Rekolan asutuskeskukset sijaitsevat kaukana toisistaan. Niitten välillä on noin 3 km:n taival, joka on maaseutuluontoista. Kysymys on, onko näillä eri asutusalueilla sellaisia yhteisiä etuja ja harrastuksia, jonka tulee olla alueeltaan tarkoituksenmukaisesti määritellyn kunnan pohjana. Ilmeisesti olisi tarkoituksenmukaisempaa alunperin jakaa tämä alue

ainakin kahteen kuntaan, josta toisen muodostaisivat Tikkurilan, Fastbölen ja Haxbölen kylät ja toisen Hanabölen kylä ynnä kaikki kirkonkylään kuuluvat tilat tältä alueelta, Korson alue siihen luettuna. Tällaista jakoa ei kuitenkaan kunnallistaloudellisista syistä voida toistaiseksi toteuttaa. Kunta, jonka ensiksimainitut kylät muodostaisivat, tulisi kylläkin elinvoimaiseksi. Sen asukasluku olisi noin 2,100 ja veroäyrien määrä noin 115,000. Sensijaan ei kunnalla, johon jälkimmäiset alueet kuuluvat, olisi riittäviä toimeentulon mahdollisuuksia. Asukasmäärä olisi noin 1,000 ja veroäyrien lukumäärä vain noin 30,000. Sekä tämä asukasmäärä että varsinkin veroäyrien lukumäärä ovat ehdottomasti liian alhaiset itsenäisen kunnan pohjaksi. Näin ollen jää toisiasiallisesti vain se vaihtoehto jällelle, että koko nyt käsiteltävänä oleva alue toistaiseksi pidetään yhtenä kuntana.

Nyt käsiteltävänä olevan alueen muodostamisesta vain yhdeksi kunnaksi on sekin etu, että tällä pohjalla voidaan helpommin järjestää myös eräitten tämän alueen itäpuolella olevien Helsingin maalaiskunnan osien vastainen kunnallinen asema.

Selvitysmiehen ehdotuksen mukaan ei uuden kunnan alue rajoittuisi ainoastaan niihin Helsingin maalaiskunnan osiin, joista tässä erikoisselvityksessä lähinnä on ollut puhe. Selvitysmies on erästä toista Helsingin maalaiskunnan osaa koskevassa erikoisselvityksessä, nimittäin Västersundomin liitosalueen erikoisselvityksessä, katsonut tarpeelliseksi ehdottaa, että myöskin Fastbölen ja Hanabölen kylien naapurikylät idässä, S o t t u n g s b y n ja H å k a n s b ö l e n kylät, liitettäisiin tähän kuntaan (kts. mietintö N:o 11 siv. 16). Nämä kylät ovat vielä maanviljelysseutua, samantapaista kuin Fastbölen kylä ja itäosa Hanabölen kylää, mutta eräänlainen esikaupunkiasutuksen syntymisen vaara on niissä olemassa. Uuden Tikkurilan kunnan viranomaisilta voi odottaa suurempaa valppautta ja asiantuntemusta tämäntapaisen asutuksen olojen järjestämisessä, jos sellaista syntyy, kuin Sipoon kunnan viranomaisilta, johon kuntaan sanotut kylät muussa tapauksessa olisi liitettävä. Näitten kylien liittämisen kautta uuteen kuntaan tosin kunnan asujamistoon tulee kuulumaan jonkun verran enemmän maanviljelijäväestöä kuin jos näitä kyliä ei kuuluisi kuntaan, mutta kunnan luonne sellaisena kuntana, jonka väestö on maanviljelijäväestön ja esikaupunkiväestön muodostamaa sekäväestöä, ei kuitenkaan muuttuisi. Uuden kunnan alueen laajentaminen tällä tavoin on myös omiaan vahvistamaan kunnan taloudellista asemaa, näitten kylien asujamisto kun on kohtalaisen hyvässä asemassa olevaa maanviljelijäväestöä.

Uuden kunnan alueen tulisivat siis edelläsanotun mukaan muodostamaan seuraavat Helsingin maalaiskunnan osat:

Pääosa Tikkurilan kylää	1,384 ha
Fastbölen kylä	559 »
Haxbölen kylä	137 »
Hanabölen kylä	1,237 »
Rekolan lahjoitusmaa	420 »
Kirkonkylän Backaksen verotaloon kuuluvat maat	113 »
Sottungsbyn kylä	1,656 »
Håkansbölen kylä	746 »
	6,252 ha.

Päätöksessä, jolla uuden kunnan alue määritellään, lienee mainittava, että Tikkurilan kylästä siirretään uuteen kuntaan kaikki maat Keravanjoen pohjoispuolella, t.s. koko kylä lukuunottamatta niitä tiloja ja tilusosia, mitkä liitetään kaupunkiin, sekä sen ohessa Keravanjoesta kylän kohdalla olevasta vesialueesta pohjoinen puoli.

Räckhalsin lahjoitusmaan siirtämisestä lienee päätöksessä mainittava, että uuteen kuntaan siirretään Helsinginpitäjän kirkonkylään kuuluva Räckhalsin lahjoitusmaa, R. N:o 13, sekä tästä eroitetut tilat, R. N:ot 13¹ ja 13².

Kirkonkylän Backaksen verotaloon N:o 2 kuuluvat tilat, mitkä päätöksessä on

luettava uuteen kuntaan siirrettäväksi, ovat lääninmaanmittauskonttorissa tammi-kuun 24 päivänä 1935 päivätyn kartan mukaan R. N:ot 2⁸, 2¹⁰, 2¹², 2¹⁴, 2¹⁵—¹⁶, 2¹⁹, 2²⁵—⁴⁷, 2⁴⁹—⁵⁴, 2⁵⁷—⁶⁰, 2⁶²—⁶³, 2⁶⁶—⁷², 2⁷⁴—⁷⁸, 2⁸⁰—⁹⁵, 2⁹⁷—¹⁰², 2¹⁰⁴—¹⁰⁵, 2¹⁰⁷—¹¹⁰, 2¹¹²—¹¹⁶, 2¹²¹—¹²⁵, 2¹²⁷—¹²⁹, 2¹³¹—¹³², 2¹³⁵—¹⁴⁰, 2¹⁴²—¹⁵⁷, 2¹⁵⁹, 2¹⁶¹—¹⁶⁴, 2¹⁶⁶, 2¹⁶⁸—¹⁷⁰, 2¹⁷²—¹⁷⁵, 2¹⁷⁷—¹⁷⁹, 2¹⁸¹—¹⁸², 2¹⁸⁶, 2¹⁸⁸—¹⁹⁰ ja 2¹⁹². Lisäksi on päätöksessä määrättävä, että ne Björkbackan R. N:o 2²² ja Backaksen R. N:o 2¹⁸⁵ tiloihin edelleen kuuluvat ulkotilukset, mitkä sijaitsevat Räckhalsin lahjoitusmaan ja Tikkurilan kylän maitten keskellä, myös ovat liitettävät uuteen kuntaan. Samoin on mainittava, että kaikki ne tilat, mitkä mahdollisesti ylläsanotun päivän jälkeen on erotettu tässä luetelluista tiloista, ovat käsiteltävät samalla tavoin kuin muut tässä mainitut tilat.

21. UUDEN KUNNAN HALLINTOMUOTO.

On tämän jälkeen harkittava, onko näin suunniteltu ja alueeltaan määritelty kunta muodostettava kauppalaksi vaiko maalaiskunnaksi.

Kauppalamuodon puolesta puhuisi se, että kunnalla, joka on kauppalaksi, on paremmat mahdollisuudet kuin maalaiskunnan puitteissa järjestetyllä hallinnolla, toteuttaa asemakaavallisia järjestelyjä ja valvoa rakennustoimintaa sekä erittäinkin järjestää tieolot. Asemakaavalain mukaan on, kuten tunnettua, kauppalassa sovelutettava kaupunkien asemakaavoja koskevia säännöksiä täydessä laajuudessaan. Näitten säännösten mukaan ovat maanomistajat m.m. velvolliset ottamaan osaa katumaan lunastukseen ja katujen rakentamiseen. Yleensäkin on kauppalan hallintomuoto keskitetyemmän hallintonsa vuoksi tehokkaampi kuin maalaiskuntain hallinto.

Kauppalamuodon käytäntöönottaminen ei kuitenkaan tässä tapauksessa näytä mahdolliselta, niin suotavaa kuin monessa suhteessa olisikin, että asemakaavalainsäädännön ankarampaa järjestelmää voitaisiin täälläkin soveluttaa. Vielä tärkeämpää kuin maalaiskunnassa on kauppalakunnassa, että asutus on yhtenäistä ja että kunnan asukkaita yhdistävät pääpiirteissään samat yhteiset paikalliset edut ja harrastukset. Kauppalain toiminnassa ja taloudessa on toimenpiteillä, mitkä kohdistuvat määrättyyn kunnan osaan ja hyödyttävät sen osan asukkaita, huomattavasti suurempi merkitys kuin maalaiskunnissa. Ristiriidat, joitten voidaan pelätä syntyvän maalaiskunnassa, jossa on useita asutuskeskuksia, voivat vastaavissa oloissa kauppalakunnassa muodostua joko kunnan toiminnalle yleensä tai jonkin kunnan osan kehitykselle varsin haitallisiksi.

Nyt suunnitellun kunnan naapurikunnasta, Keravan kauppalasta, jossa asutuskeskuksia on useita, itse Keravan asemanseutu, Savion tehdasalue ja Korson asutus (kts. Päämietintö, karttaliite III), on varottavia kokemuksia tällaisesta. Valitetaan, että kauppalan keskuksesta käsin varsin vähän huomiota kiinnitetään molempiin jälkimmäisiin keskuksesta etäämmällä olevien asutusryhmien paikallisten olojen järjestämiseen ja kehittämiseen, ja kauppalan viranomaisten taholta onkin, kuten edempänä vielä tullaan toteamaan, näitten kokemusten perusteella tehty aloite Korson alueen erottamiseksi kauppalasta.

Sama asutuksen hajaantuminen useisiin kaukana toisistaan oleviin keskuksiin, jota, kuten aikaisemmin on mainittu, on pidettävä suunnitellun kunnan heikkoutena yleensäkin, muodostuu siten esteeksi tämän kunnan julistamiselle kauppalaksi.

Eräässä toisessa kaupungin ympäristön kunnallisen jaoituksen uudestaanjärjestämisen yhteydessä ratkaistavaksi tulevassa tapauksessa, missä niinkään on useita toisistaan nykyään erillään olevia asutuskeskuksia, nimittäin Leppävaaran liitosalueella (kts. mietintö N:o 14), on selvitysmies katsonut voivansa vastaavanlaisista epäilyksistä huolimatta ehdottaa kauppalamuodon käytäntöönottamista. Sanotussa tapauksessa sijaitsevat kuitenkin asutuskeskukset niin lähellä toisiaan, että ne ovat

kasvamaaisillaan yhteen. Nyt kysymyksessä olevalla alueella sijaitsevat kuten sanottu varsinkin Tikkurilan ja Rekolan asutuskeskukset niin kaukana toisistaan, että on hämärän tulevaisuuden asia, kasvavatko nämä asutukset yhteen ja milloin tämä mahdollisesti tapahtuisi. Asia on siten tähän alueeseen nähden ratkaistava sen edellytyksen pohjalla, että nämä asutuskeskukset pysyväisesti tulevat olemaan erillään toisistaan.

Niitten haittojen lisäksi, mitkä kauppalamuodon käytäntöönottamisesta tässä kunnassa olisi esikaupunkiasutuksen hajanaisuuden vuoksi, on myös otettava huomioon, että kuntaan tulisi kuulumaan verrattain huomattavia alueita, jotka edelleen ovat maaseutuasteella.

Näissä oloissa ja esittämillään perusteilla tulee selvitysmies siis siihen tulokseen, että niitä tässä käsiteltyjä Helsingin maalaiskunnan osia, joita ei liitetä kaupunkiin, ei myöskään voida muodostaa kauppalaksi, vaan että ne on jätettävä maalaiskunnaksi.

22. UUDEN KUNNAN NIMI.

Perustettavan uuden kunnan nimi voitaneen johtaa tämän kunnan tärkeimmän kylän ja asutuskeskuksen, Tikkurilan kylän nimestä. Kylän sekä suomenkielinen nimi että myös ruotsinkielinen nimi »Dickursby» on jo varsin vakaantunut. Joskin voidaan huomauttaa, että kylän suomenkielinen nimi on kansanomaisen väännös alkuperäisestä ruotsinkielisestä kylännimestä, puolustanee se kuitenkin jo sangen vanhan käytännön pohjalla paikkaansa. Myöskin voitaneen katsoa, että nämä nimitykset ulkonaisesti ovat riittävän samankaltaiset. Muutakaan vanhaa paikallista nimeä, jota voitaisiin käyttää hyväksi, ei liene.

Selvitysmies ehdottaa siis, että uutta kuntaa kutsutaan suomeksi *T i k k u r i l a n m a a l a i s k u n n a k s i* ja ruotsiksi nimellä *Dickursby landskommun*.

23. TAAJAVÄKISTEN ASUTUSKESKUSTEN HALLINTO.

Maalaiskunnan hallintomuodon käytäntöönottaminen uudessa Tikkurilan kunnassa johtaa kuitenkin tyydyttäviin oloihin ainoastaan sillä edellytyksellä, että kunnan alueella alusta alkaen johdonmukaisesti ja tehokkaasti käytetään kaikkia niitä mahdollisuuksia, joita lainsäädäntö nykyään maalaiskunnankin hallinnon puitteissa tarjoaa esikaupunkiasutuksen ohjaamiseksi ja valvomiseksi.

Vähimpänä vaatimuksena on pidettävä, että kaikkia uuden kunnan alueella olevia asutusalueita varten vahvistetaan asemakaavalain edellyttämät rakennussuunnitelmat. Toimenpiteisiin tällaisten aikaansaamiseksi onkin jo, kuten on mainittu, sikäli ryhdytty, että maaherran toimesta on valmisteltu kysymystä niistä alueista, joilla rakennus suunnitelmia varten tarpeelliset mittaus- ja kartoitustyöt on suoritettava. Rakennussuunnitelman alaisiksi pantavien alueiden rajojen määräämistä varten on pidetty maanmittaustoimitus, joka päättyi elokuun 11 päivänä 1934. Toimituksessa ehdotetuista rajoista ovat kaupungin viranomaiset myös antaneet lausuntonsa, mutta tätä kirjoitettaessa ei rajoja vielä ole lopullisesti määrätty. Niinhyvin kartoitus kuin itse rakennussuunnitelma ovat vielä laatimatta. Erittäin tärkeätä näin ollen on, että tässä mainitut työt kiireellisesti suoritetaan.

Uuden kunnan alueelle joutuvien esikaupunkialueiden olojen järjestelyssä on sikäli jo nyt päästy pitemmälle kuin useimmilla muilla esikaupunkialueilla, että paikallisteiden rakentaminen ja kunnossapito on eräissä osissa järjestetty lakimääräiselle pohjalle. Näin on kuten tässä erikoisselvityksessä aikaisemmin on osoitettu, tapahtunut suuressa osassa Tikkurilan kylää ja Korson asutusta. Myöskin Rekolan asutuskeskuksessa on tieolojen järjestämiseksi eräisiin toimenpiteisiin ryhdytty, joskin

tiekysymystä ei täällä toistaiseksi ole lakimääräisellä tavalla ratkaistu. Se, mitä tällä alalla jo on aikaansaatu, on omiaan tukemaan käsitystä, että olojen järjestäminen ja kehittäminen täällä maalaiskunnan hallinnon puitteissa voi menestyä.

Nimenomaan sellaisia tapauksia silmälläpitäen, että maalaiskunnan alueella on asutuskeskuksia, joitten olot vaativat erikoisjärjestelyjä ja paikallisia kunnallisia menoja, on lainsäädäntö varannut mahdollisuuden taajaväkisten yhdyskuntien muodostamiseen. Tämän järjestelmän soveltamiselle näyttävät uuden kunnan olot toisistaan erillään olevine asutuskeskuksineen tarjoavan erikoisen selvät edellytykset. Kuten tunnettua, onkin jo Helsingin maalaiskunnan alueella virallisesti olemassa Tikkurilan taajaväkinen yhdyskunta, vaikka se ei olekaan aloittanut toimintaansa.

Suunniteltaessa uuden kunnan olojen järjestämistä on näin ollen välttämätöntä kiinnittää huomiota myöskin kysymykseen siitä, olisiko uuden kunnan alueelle jo kunnan perustamisen yhteydessä järjestettävä taajaväkisiä yhdyskuntia.

Mikäli taajaväkisten yhdyskuntien hallinnon käytäntöönottamista pidettäisiin tarpeen vaatimana, ei olisi tarkoituksenmukaista säilyttää nykyistä Tikkurilan taajaväkistä yhdyskuntaa sellaisenaan. Tähän yhdyskuntaan kuuluvat, kuten on havaittu, Tikkurilan, Haxbölen ja Hanabölen kylät. Yhdyskunnan alueen määrittäminen tällä tavoin on sikäli väärä, että samaan yhdyskuntaan on luettu kaksi toisilleen vierasta asutuskeskusta, ennenmainitut Tikkurilan ja Rekolan asutukset. On aikaisemmin esitetyistä syistä luonnollista, ettei tällä pohjalla ole syntynyt toimintakykyistä ja elinvoimaista yhdyskuntaa.

Siinä tapauksessa, että taajaväkisten yhdyskuntien hallintomuoto uudessa kunnassa otettaisiin käytäntöön, olisi tämän vuoksi välttämätöntä jakaa nykyinen Tikkurilan taajaväkinen yhdyskunta siten, että Tikkurilan asutus, johon voitaisiin lukea myös Haxbölen kylän länsikärkeen syntymässä oleva asutus, muodostaisi oman sekä Rekolan asutus oman yhdyskuntansa.

Kysymyksen siitä, onko uuden kunnan alueelle muodostettava lakimääräisiä taajaväkisiä yhdyskuntia, ehdottaa selvitysmies kuitenkin erotettavaksi niistä kysymyksistä, mitkä kaupungin ympäristön kunnallisen jaoituksen uudestaanjärjestämisen yhteydessä välittömästi on ratkaistava.

Asian ottaminen ratkaistavaksi tässä yhteydessä voi tehdä yleisen jaoituskykyisen käsittelyn entistä monimutkaisemmaksi. Näitten yhdyskuntien perustamisen tarve ei myöskään ole kiireellinen. Tehtävät, mitkä tällaiset yhdyskunnat yleensä voivat ensiksi ottaa hoitaakseen, ovat tievalaistus ja teitten kunnossapito. Nämä toimialat ovat, kuten on osoitettu, uuden kunnan tärkeimmissä osissa toistaiseksi miten kuten järjestetyt. Olisi myös paikallaan, että uuden kunnan henkiset voimat aluksi voisivat keskittyä uuden kunnan järjestelytoimenpiteisiin ja hallinnon vakiinnuttamiseen, ennenkuin voimat hajoitetaan myös yhdyskuntien asiain hoitoon.

Selvitysmies näinollen ehdottaa, että kysymykset taajaväkisten yhdyskuntain perustamisesta uuden kunnan alueelle jätettäisiin myöhemmin mahdollisesti tehtävien aloitteiden varaan. Sensijaan olisi, kuten jo on huomautettu, nykyinen Tikkurilan taajaväkinen yhdyskunta julistettava lakkautetuksi.

24. KORSON ASUTUKSEN ERIKOISASEMA.

Taajaväkisten yhdyskuntain perustamista koskevan kysymyksen siirtämistä myöhemmin ratkaistavaksi puoltaa myös se, että kysymys siitä, miten Korson asutuksen kunnallinen asema yleensä on järjestettävä, kaipa lisäselvitystä.

Korson asutuksen kunnallisia oloja järjestettäessä on välttämätöntä kiinnittää huomiota erääseen Keravan kauppalan taholta tehtyyn aloitteeseen, johon jo edellä sivumennen on viitattu. Kauppalan puolesta on nimittäin marraskuun 26 päivänä

1934 tehty valtioneuvostolle esitys siitä, että koko esikaupunkiasutus, joka on syntynyt Korson pysäkin ympäristöön, ja joka on, kuten tässäkin erikoisselvityksessä on todettu, levinnyt ei ainoastaan Helsingin maalaiskunnan vaan myöskin Keravan kauppalaan ja Tuusulan maalaiskunnan alueelle, erotettaisiin näistä kunnista ja muodostettaisiin omaksi kunnaksi. Valtioneuvosto on myöskin antanut Tuusulan piirin nimismiehelle, varatuomari *Paavo Tähtiselle* tehtäväksi selvitysmiehenä tehdä ehdotuksensa tämän aloitteen johdosta.

Tilanne, mikä on syntynyt Korson pysäkin ympäristöön, on omalaatuinen ja kunnallisen jaoituksen kannalta epätydyttävä. Kolmen kunnan rajat yhtyvät aivan pysäkin lähellä. Vielä tämän vuosisadan alussa oli tämä seutu Helsingin ja Tuusulan kuntien takamaita. Nykyinen esikaupunkiasutus on kasvamassa ja laajenee jatkuvasti kolmeen suuntaan, länteenpäin maantien vartta Hyrylän kylään, rautatien itäpuolella Hanabölen kylässä Rekolaan päin ja maantietä myös itäiseen suuntaan Keravan kauppalaan alueella. Sensijaan näyttää asutuksen laajentuminen Helsingin kirkonkylään kuuluvien tilojen mailla olevan pysähdyksissä. Nykyään lienee tämän maantieteellisesti yhtenäisen, mutta kunnallisesti pirstotun asutuksen asukasmäärä noin 1,000 henkeä.

Mikäli tämän asutusalueen kehitystä jatkuu samaan tapaan kuin viime vuosina, tulee ennenpitkää ajankohta, jolloin tämän alueen erottaminen Keravan kauppalaan aloitteessa esitetyllä tavalla omaksi kunnaksi on ainoa tyydyttävä ratkaisu. Yllämainitun selvitysmiehen selviteltävänä on, onko tähän jo nyt taloudelliset mahdollisuudet. Todennäköiseltä näyttää, että näin toistaiseksi ei ole asianlaita. Luultavaa senvuoksi on, että Keravan kauppalaan aloitteen toteuttamisen tässä muodossa täytyy lykkäytyä muutama vuosi.

Korson asutusalueen kunnallista asemaa valmistelevalle selvitysmiehellä olisi ehkä kuitenkin syytä tutkia, olisiko mahdollisesti väliasteena tämän asutusalueen kehityksessä itsenäistä kuntaa kohti liitettävä ne osat Korson asutusta, mitkä nyt kuuluvat Keravan kauppalaan ja Tuusulan kuntaan, nyt muodostettavaan uuteen kuntaan. Tällaisesta järjestelystä olisi useita etuja nykyisiin oloihin verrattuna. Koko tämä asutus joutuisi siten saman kunnan hallintoon. Koko aluetta varten voitaisiin vahvistaa yhtenäinen rakennussuunnitelma ja koko alueen rakennustoiminta voitaisiin asettaa saman rakennustarkastajan valvonnan alaiseksi. Edelleen olisi tällä pohjalla mahdollista siinä tapauksessa, että sellainen ennen tämän asutuksen erottamista itsenäiseksi kunnaksi osottautuisi suotavaksi, julistaa tämä asutus taajaväkiseksi yhdyskunnaksi. Taajaväkisistä yhdyskunnista toukokuun 22 päivänä 1931 annetun lain 1 §:n 3 mom:n mukaan saadaan tosin yhdyskunta muodostaa eri kuntiinkin kuuluvista alueista, mutta tämä säännös tarkoittanee vain maalaiskuntiin kuuluvia alueita. Kauppalaan kuuluvien alueihin, tässä tapauksessa siis Keravan kauppalaan kuuluvaan osaan, tuskin tätä säännöstä voidaan soveluttaa. Keravan kauppalaan ja Tuusulan kunnan kannalta olisi tällainen järjestely ilmeisesti vain eduksi. Uudessa Tikkurilan kunnassa tosin eteläisten ja pohjoisten asutuskeskusten välinen vastakohtaisuus ehkä jonkun verran lisääntyisi, mutta jos lähdetään siitä edellytyksestä, että tämä kunta joka tapauksessa ennenpitkää on jaettava, muodostuisi tämä tilanne vain väliaikaiseksi. Väli vuosina koko Korson asutuksen liittäminen uuteen kuntaan mahdollisesti voisi vahvistaa uuden kunnan taloudellista asemaa. Sen jälkeen kuin koko Korson alue kuuluisi nyt muodostettavaan uuteen kuntaan, olisi myöskin ajatus tämän kunnan jakamisesta helpommin ja aikaisemmin toteutettavissa. Pohjoisista asutusryhmistä muodostettavaan uuteen kuntaan voitaisiin silloin lukea Hanabölen kylä ja siihen kuuluva Rekolan asutus, Räckhalsin lahjoitusmaan pohjoinen osa ja koko Korson asutus niine ympäristöalueineen, mitkä olisi erotettu Keravan kaupalasta ja Tuusulan kunnasta.

Lopullisten ehdotusten tekeminen tässä kosketelluista erikoiskysymyksistä jää kuitenkin edellämainitun Korson alueen selvitysmiehen asiaksi.

25. UUDEN KUNNAN KIELELLINEN LUOKITUS.

Kesäkuun 1 päivänä 1922 annetun kielilain 2 §:n 4 mom:n mukaan on joka kerta, kun tapahtuu muutos virka- ja itsehallintoalueiden rajoissa, samalla määrättävä, minkäkielisiä uudestijärjestetyt alueet ovat.

Tässä erikoisselvityksessä on tarkastettava, minkäkieliseksi uusi Tikkurilan maalaiskunta on määrättävä.

Siitä osasta uutta kuntaa, minkä tässä erikoisselvityksessä käsiteltyt osat Helsingin maalaiskuntaa muodostavat, hankittiin, kuten aikaisemmin on mainittu, tiedot v:n 1930 lopussa toimitetun väestölaskennan yhteydessä. Silloin todettiin, kuten myös on mainittu, että tämän alueen väestöstä 1,845 eli 58.2 % oli suomenkielisiä, 1,303 eli 41.1 % ruotsinkielisiä ja 21 eli 0.7 % muunkielisiä. Sottungsbyn ja Håkansbölen kylistä on saatavana tietoja vain kirkonkirjojen perusteella. Helsingin pitäjän seurakunnan viranomaisilta saatujen tietojen mukaan oli Sottungsbyssä v. 1935 51 eli 19.5 % suomenkielisiä ja 212 eli 80.5 % ruotsinkielisiä sekä Håkansbölessä 9 eli 8.3 % suomenkielisiä ja 100 eli 91.7 % ruotsinkielisiä. Jos laskee yhteen nämä tosin eri lähteisiin nojautuvat, mutta asiallisesti kuitenkin riittävät luvut, havaitaan, että uudessa kunnassa tulisi olemaan suomenkielisiä 1905 eli 53.8 % ja ruotsinkielisiä 1615 eli 45.6 % sekä muunkielisiä 21 eli 0.6 %.

Näitten lukujen perusteella ja noudattaen kielilain 2 §:n 2 momentin säännöksiä, on Tikkurilan kunta siis määrättävä kaksikieliseksi kunnaksi, jossa suomi on enemmistön kielenä ja ruotsinkielisiä on enemmän kuin kolmas osa väestöstä.

26. UUDEN KUNNAN TOIMEENTULOMAHDOLLISUUDET.

Tutkimusta tämän liitosalueen vastaisesta kunnallisesta asemasta, mikä siis on johtanut siihen, että liitosalue laajennettuna myös Sottungsbyn ja Håkansbölen kyliä käsittäväksi on muodostettava eri kunnaksi, on vielä täydennettävä selvityksellä siitä, onko rajoiltaan ehdotetulla tavalla määritellyllä kunnalla riittävät taloudellisen toimeentulon mahdollisuudet.

Kysymyksen selvittämiseksi on ensiksi todettava, minkä osuuden uusi kunta on saava jaettavan emäkunnan, Helsingin maalaiskunnan, omaisuudesta. Välinseivitysehdotus on esitetty päämietinnössä (kts. sivut 294—315). Sen mukaan olisi Tikkurilan kunnan osuus Helsingin maalaiskunnan varoista ja veloista 15 %.

Tikkurilan kunnalle siirtyisivät ensinnäkin luonnossa uuden kunnan alueella olevat kansakoulut ja Väinölän tila. Kansakoulujen arvoksi on välinseivityksessä ehdotettu 1,928,670 markkaa ja Väinölän tilan arvoksi 170,900 markkaa. Näitten kiinteistöjen arvo, johon on lisätty erään palokaivon arvo 8,000 markkaa, on siis 2,107,570 markkaa. Kiinteistöjä seuraisi hallintoirtaimistoa 134,908 markan arvosta. Edelleen uusi kunta saisi Helsingin maalaiskunnan koko suomenkielisen kirjaston, jonka arvo on 109,530 markkaa. Myös saisi kunta yhden 10,000 markan arvoisen osakkeen Maalaiskuntain Talo OY:ssä. Kunnalle näin luonnossa tulevan ja välinseivityksen tilityksessä huomioonotettavan omaisuuden arvo on siten 2,362,008 markkaa.

Tilityksen ulkopuolella ehdottaa selvitysmies Tikkurilan kunnalle luovutettavaksi ensinnäkin kaksi lahjoitusrahastoa, Aleksanteri II:sen rahasto, v:n 1934 lopussa Smk. 19,077: 10, ja A. Nymanin rahasto, samana ajankohtana Smk. 3,192: 75. Edelleen Tikkurilan kunta saisi 6 paikkaosuutta Kellokosken piirimielisairaalassa, 1 osuuden Hyvinkään pakkotyölaitoksessa ja 5 osuutta Mjölbbollstadin keuhkotautiparantolassa. Lisäksi saisi kunta oikeuden käyttää ne varat, mitkä saadaan uuden kunnan alueelta olevien verojäämien perimisestä.

Välinseivitysehdotuksen mukaan tulisi Tikkurilan maalaiskunnalle myös huomatt-

tava rahapääoma. Tämä olisi, jos lopputilitys tapahtuisi v:n 1934 tilinpäätöksen pohjalla, Smk. 2,545,515: 99.

Näitä varoja vastaan olisi Tikkurilan kunnalle kuitenkin siirrettävä eräitä Helsingin maalaiskunnan velkoja. Rekolan suomenkieliseen kansakouluun on Helsingin maalaiskunnalla valtion laina, jota v:n 1934 lopussa oli maksamatta Smk. 261,159: 90. Senlisäksi olisi uuden kunnan otettava vastatakseen 1,000,000 markan lainasta, joka on otettu Kaleva-yhtiöltä.

Selvitysmies on edellyttänyt, että Tikkurilan kunta ensi sijassa käyttää sen rahapääoman, minkä kunta saa Helsingin maalaiskunnalta, kunnalliskodin rakentamiseen. Siksi kunnes kunnan oma kunnalliskoti voidaan ottaa käyttöön, on selvitysmies ehdottanut kunnalle varattavaksi oikeus 3 vuoden aikana käyttää korvausta vastaan 15 paikkaa ent. Helsingin maalaiskunnan kunnalliskodissa pääosastolla ja mielisairaiden vastaanotto-osastolla. Edelleen on selvitysmies ehdottanut, että kunta myös saisi oikeuden 10 vuoden aikana käyttää 5 paikkaa ent. Helsingin maalaiskunnan sairaalan yleisellä osastolla.

Vihdoin on selvitysmies edellyttänyt, että kunta supistetun Helsingin maalaiskunnan kanssa, joka saisi jakamattoman maalaiskunnan ruotsinkielisen kirjaston, sopisi yhteistoiminnasta kirjastojen käyttämisestä siksi, kun kumpikin kunta on hankkinut itselleen toiskielistä kirjallisuutta.

Näitten edellytysten vallitessa ja käyttäen pohjana niitä laskelmia uuden kunnan alueen kansakoulu- ja köyhäinhoitomenoista sekä veroäyrien lukumäärästä, joita aikaisemmin tässä erikoisselvityksessä on esitetty, voidaan uuden kunnan ensimmäinen talousarvio laatia seuraavanlaiseksi:

M e n o t :

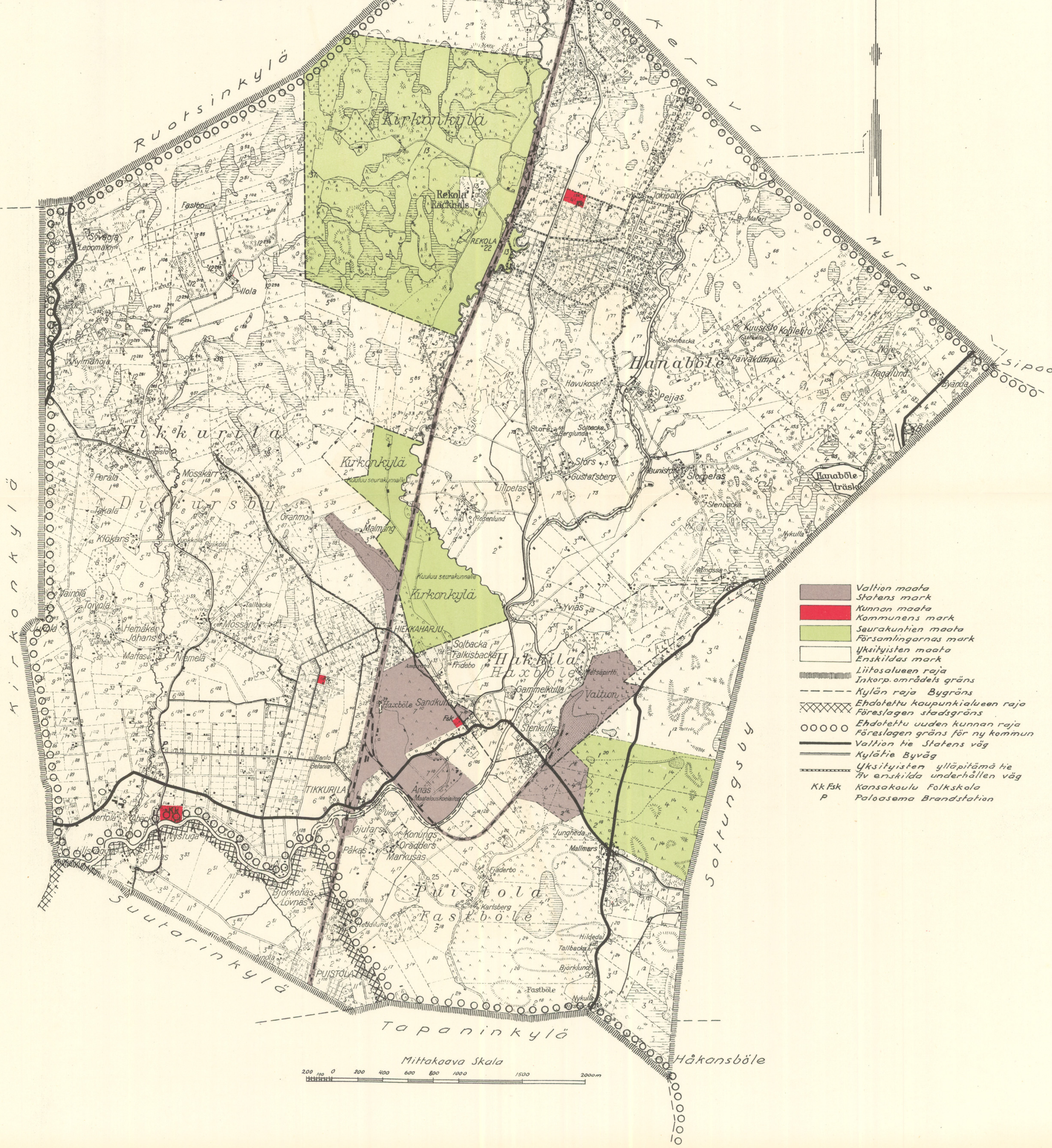
		Smk.
I.	Kunnallinen keskushallinto	
I.	Kunnanvaltuusto	4,500: —
II.	Kunnallislautakunta	6,000: —
III.	Kunnantoimisto	60,000: —
IV.	Verotustoimi	10,000: —
V.	Tilintarkastus	2,000: —
VI.	Erinäiset hallintomenot	10,000: —
		92,500: —
II.	Yleiset yhteiskunnalliset järjestys- ja huoltomenot	
I.	Oikeus- ja järjestystoimi	4,000: —
II.	Asutustoimi	3,500: —
III.	Yleinen sosiaalinen huolto	50,000: —
IV.	Sekalaiset yhteiskunnalliset yleismenot..	5,000: —
		62,500: —
III.	Opetus- ja valistustoimi	
I.	Kansakoululaitos (kts. sivu 18)	400,000: —
II.	Kirjastolaitos	8,000: —
III.	Muu valistustoimi	10,000: —
		418,000: —
IV.	Terveydenhoito	
I.	Yleishallintomenot	30,000: —
II.	Sekalainen terveyden- ja sairaanhoito...	20,000: —
		50,000: —
V.	Köyhäinhoito	
I.	Yleishallintomenot	20,000: —
II.	Huolto (kts. sivu 19 ja mietintö N:o 11 sivu 12)	410,000: —
		430,000: —
VI.	Kunnan kiinteistöt	5,000: —
VII.	Tiet y.m. julkiset paikat	200,000: —
VIII.	Sekalaismenot	25,000: —
		Siirto 1,283,000: —

		Smk.	
		Siirto	1,283,000: —
IX.	Yleiset rahoitusmenot		
	I. Velkojen korot		
	Kansakoululaina	13,000: —	
	Kalevan laina	60,000: —	73,000: —
	II. Sekalaiset rahoitusmenot (poistot n. 15 %)		125,000: —
X.	Pääomamenot		
	I. Velkojen kuoletukset		
	Kansakoululainat	1,300: —	
	Kalevan laina	14,100: —	15,400: —
		Yhteensä	1,496,400: —
Tulot:			
I.	Kunnallisen keskushallinnon tulot.....		3,000: —
II.	Yleisten yhteiskunnallisten menojen korvaukset		
	I. Valtion osamaksut ja avustukset.....	1,000: —	
	II. Sotilasperheiden huollon korvaus	5,000: —	6,000: —
III.	Opetus- ja valistustoimi		
	I. Kansakoululaitoksen valtioavut	250,000: —	
	II. Kirjaston valtioapua	4,000: —	254,000: —
IV.	Terveystenhoito		
	I. Valtionapu lääkärin palkkaukseen	5,000: —	
	II. » kätilön »	5,000: —	
	III. » rokotukseen	300: —	10,300: —
V.	Köyhäinhoito		
	I. Perunkirjoitusmaksut	1,000: —	
	II. Köyhäinhoidon korvaukset	50,000: —	51,000: —
VI.	Kunnan kiinteistöt		5,000: —
VII.	Tiet		—
VIII.	Rahoitustulot		
	I. Korkoja	100,000: —	
	II. Koiraverot	10,000: —	
	III. Kunnallisvero (155,000 äyriä à 6: 82)...	1,057,100: —	1,167,100: —
		Yhteensä	1,496,400: —

Tämä talousarvioluonnos osoittaa siis, että kunta voi alottaessaan toimintansa tulla toimeen verottamalla jäseniltään vähemmän kuin 7 markkaa veroäyriä. Vaikka menot lopulta osoittautuisivatkin jonkun verran suuremmiksi kuin yllä on edellytetty, ei verorasitus nousisi kohtuuttomaksi. Suunnitellulla Tikkurilan maalaiskunnalla on siten täysin riittävät taloudellisen toimeentulon mahdollisuudet.

TIKKURILAN LIITOSALUE DICKURSBY INKORPORERINGSOMRÅDE

Tikkurilan, Fastbölen, Haxbölen ja Hanabölen kylät
sekä Rekola ja Korso Helsingin maalaiskunnassa
Dickursby, Fastböle, Haxböle och Hanaböle byar
samt Räckhals och Korso i Helsinge landskommun

- Valtion maata
- Statens mark
- Kunnan maata
- Kommunens mark
- Seurakuntien maata
- Församlingarnas mark
- Yksityisten maata
- Enskildas mark
- Liitosalueen raja
- Inkorp. områdets gräns
- Kylän raja Bygräns
- Ehdotettu kaupunkialueen raja
- Föreslagen stadsgräns
- Ehdotettu uuden kunnan raja
- Föreslagen gräns för ny kommun
- Valtion tie Statens väg
- Kylätie Byväg
- Yksityisten ylläpitämä tie
- Avv enskilda underhållen väg
- Kk Fsk Kansakoulu Folkskola
- P Polsema Brandstation